

Ardeal és Banat kis- és középiparosainak
hetilapja. — Arad-i Iparos Otthon, az Ipari
Szindikátusok, a Romániai Építőmesterek
Szövetsége hivatalos lapja. Egyesületes és ti-
misoarai „Az Iparos”-sal.

Előfizetési ára egész évre intézményeknek
és nagy cégeknek 1000 lei, félévre 500 lei,
Iparosoknak egész évre 300 lei, félévre 150
lei, negyedévre 75 lei. — Hirdetések négy-
zetcentiméterre 4 lei, kötéseknél árendámény

„Tiszteld a tisztos ipart!”

MESERIASUL AZ IPAROS DER GEWERBETREIBENDE

MUNKAADÓK LAPJA

La ce articole se pun prețuri maxime

Produsele ale căror prețuri nu pot fi scumpite
Textul jurnalului consiliu de miniștri.

Guvernul a întocmit următorul jurnal al Con-
siliului de Miniștri:

Consiliul de Miniștri, luând în deliberare refe-
ratul d-lui ministru al Industriei și Comerțului.

Având în vedere dispozițiunile art. 2 și 4 din
Legea pentru înfrânarea și reprimarea speculei
ilicite;

DECIDE:

Art. I. — Califică ca obiecte de primă, im-
ediată și generală necesitate, următoarele articole:

TESATURI.

Șifonul, america, isdianul, ațica, stamba, bar-
chetul, finetul, moțonul, zefirul, percalul, popli-
nul, pânza de cearceafuri, stofele, bumbacul, ața,
dimia, postavul, sacii, firele de lână, sfoara.

IMBRACAMINTE.

Cămășile, indispensabili, ciorapi, hainele gata,
poltoanele, pardisiile, pălăriile, căciulele, galoșii,
soșonii.

ALIMENTE ALTE OBIECTE.

Brânza, cafeaua, ceaiul ciocolata de menaj, fa-
solea uscată, lămâile, linte, lumânările, macaroane-
le, mazărea, măslinele, migdalele, mustarul, nucile,
orezul, prunele, pucioasa, sarea, săpunul, scrobeala,
soda, uleiul de floarea soarelui, de în comestibil, de
măslină, zahărul, conservele.

Ceapa, usturoiul, cartofii, varza, ardei, morco-
vii, păstărnacul.

Sticle de lampă, cărămida, varul, țigla, cimen-
tul.

METALE ȘI OBIECTE METALICE.

Alama, aluminiu, arama asbestul, caznulele,
ciocanele, câdările, coasele, cuiele, fiarele de plug,
fierul, furcile, grapele cu dinți, lanțurile de fier,
lopetile, niturile, plumbul, sapele, otelul, osiile de
cărută, plugurile, sapele, sârma, șuruburile, tabla
de fier, târnăcoapele, topoarele, zincul, ceanele.

COMBUSTIBILE.

Lemnul de foc, cărbunii, țițeiul, benzina, ga-
zul.

Art. II. — Autoriză pe d-nii miniștri al indus-
triei și comerțului, al internelor și acelu al justiției,
cu aducerea la îndeplinire a dispozițiilor prezen-
tului jurnal.

DISPOZIȚIILE MINISTERULUI DE
INTERNE.

Această decizie a fost comunicată ministerului
de interne, care a și luat măsurile pentru aplica-
rea ei.

Toate organele administrative, împreună cu ce-
le ale ministerelor de justiție și industrie și co-
merț vor cerceta prețurile mărfurilor supuse con-
trolului, și vor lua măsurile legale contra speculan-
ților.

Prețurile vor trebui să fie afișate de fiecare
comerciant la loc vizibil. Ordine în consecință vor
fi date publicității de ministerul de interne care va
arăta că diferența dintre prețul de producție sau
dela import până la cumpărător nu poate fi mai
mare cu 30 la sută. Cei ce vor cere prețuri mai
mari, vor fi sancționați. Apelurile contra amenzi-
lor vor fi înaintate ministerului de industrie.

A lelkes összefogás jegyében...

Uj szervező munkával, társadalmi összejövetelek rendezésével, Arad iparosságának igazi otthonává avatják az Iparos Otthont

A rendkívüli közgyűlés határozataiként a vezetőség a szakmai szindikátusok bevonásával
végzi a szervezés munkáját.

A munka célja: 1938-ig valósággá kell válnia az Iparos Otthon Aggmenházának

Rendkívüli közgyűlést tartott az arad-i Iparos
Otthon. A közgyűlés hangulatából és az azon elhang-
zott számos felszólalásból ítélve, ez a rendkívüli köz-
gyűlés fontosságban sokkal többet jelent mint szo-
kásos formalitást: új, lendületteljes munka kezde-
tét jelenti, Arad iparosságának fokozottabb bekap-
csolását az Iparos Otthon életébe és egyben magá-
nak az Iparos Otthon intézményének megerősítését
és közelebb vitelét ahhoz a célhoz, amelyért alapítot-
ták, az Iparos Aggmenház megvalósításához.

A rendkívüli közgyűlést Reinhart Gyula elnök
nyitotta meg, aki utalt arra, hogy a tárgysorozat
egyetlen pontja a múlt esztendei tiszta haszon hova-
fordítása feletti döntés. A közgyűlés az igazgatóság
előterjesztésére egyhanguan úgy határozott, hogy a
151 ezer leit kitevő tiszta hasznat az Iparos Otthon
tartozásának törlesztésére fordítja. A határozat ki-
mondása után Reinhart Gyula lelkes hangú beszéde-
tintézt az egybegyűltekhöz.

Minél több új tagot!

— Minden erőnkkel arra kell törekednünk, —
mondotta, — hogy valóra váltsunk az Iparos Otthon
alapszabályaihoz foglalt célkitűzést, vagyis azt,
hogy 1938-ban az Iparos Otthon minden egyes olyan
tagja, aki nélkülözések között él és megélhetéséről
nem tud gondoskodni, igényt tarthasson segélyre és
hely jusson számára az Iparos Aggmenházban, ame-
lyet 1938-ban kell megnyitnunk. Ez a cél azonban
csak akkor válhat valósággá, ha az Iparos Otthon
megfelelő anyagi alapokkal, vagyis ezeket az alapokat
biztosító minél több taggal rendelkezik. Ezért tehát
első feladatunk közé az Iparos Otthon új életre
való támasztása kell tartozzon. Nem elégedhetünk
meg azzal a munkával, amely eddig az Iparos Ot-
thonban folyt. Ennek az intézménynek ismét fokozott
jelentőséget kell kapnia Arad iparossága életében
és nemcsak szóban, cimbén, de

a valóságban is otthonává kell váljon Arad ipa-
rosságának. Ki kell adjuk a jelszót: Minél több
iparost az Iparos Otthon tagjai sorába! Minél
több új tagot! Erőteljes szervező munkát kell
indítanunk, új tagokat kell toboroznunk, mert
csak így erősíthetjük meg anyagilag az Iparos
Otthont

és így felelhetünk meg csak annak a célnak, amelyért
az Iparos Otthon intézménye alakult. Rá kell világí-
tanunk arra, hogy itt minden iparos otthonra talál,
mint ahogyan

otthonra leltek most az iparosság érdekképvi-
seleti szervei, a szakmai szindikátusok.

A nagy tetszéssel és általános helyesléssel fog-
dott beszéd után Vulcu I. Maxim, az egykori ipar-
testület volt elnöke szóla fel, aki többek között a
következőket mondotta:

— Az ipartestületek megszüntetése után az olyan
intézmények, mint az arad-i Iparos Otthon is, foko-
zott jelentőséghez jutottak. Mi a munkakamarával
tudvalevőleg a legnagyobb harmóniában működünk,
nézeteltéréseink a kamara intézményével nem voltak,

részteszünk a kamara munkájában, de tisztában
kell lennünk azzal, hogy mi a

munkakamarákban nem nyertünk kellő képvise-
letet és kisebbségben vagyunk az alkalmazotti
tagozatokkal szemben.

Ilyen körülmények között viszont az iparosság éle-
tében

egyre jelentősebb szerephez jutnak a függet-
len iparos intézmények, mint amilyenek a
szakmai szindikátusok és amilyen az Iparos
Otthon is.

Ezek a szakmai szindikátusok, amint az elnök ur
említette, ebben az épületekben ingyenes otthonra
találtak és minden remény meg van arra, hogy
fejlődésnek induljanak. De ettől függetlenül, az
Iparos Otthon vezetősége arra törekedett a mult-
ban és azon lesz a jövőben is, hogy gyakorlatilag
a hétköznapiak számos ügyesbajos kérdésében se-
gítségére legyen az iparosságnak. Így történt ez
tudvalevőleg az iparendelvények becserélésével, a
mikor

az Iparos Otthon arra vállalkozott, hogy tel-
jesen díjmentesen intézi az egyes iparosok
iparigazolványainak becserélési munkálatai-
ban való segédkezést.

Ez az intézmény már eddig is bebizonyította, hogy
életképes, a jövőben azonban még erősebbnek kell
lennie, mert az iparosságnak szüksége van rá.

Meg kell őriznünk továbbra is azt a harmó-
niát, amely Arad iparossága között eddig is
fajra, nemzetiségre, felekezetre való különb-
ség nélkül uralkodott.

Az iparosság minél nagyobb tömegeit kell tömő-
ritenünk ennek a megértésnek a jegyében az Ipa-
ros Otthon tagjai sorába.

Hosszas taps fogadta Vulcu I. Maxim beszé-
dét, majd pedig Takács Béla emelkedett szólásra.

aki értékes felzárkózásban rávilágított a szervezkedés gyakorlati módjaira.

— Nézetem szerint — mondotta — az új szervező munkának tervszerűen és racionálisan kell megindulnia. Az egyes szakmai szindikátusok tudják a legjobban megállapítani, hogy tagjaik közül ki tagja és ki nem tagja az Iparos Otthonnak. A szervezkedést tehát ezeknek a szindikátusoknak bekapcsolásával kell folytatni. Ebből a célból

rendszerezni kellene a szakmai társas összejövetelek megtartását, mely új módon szorosabba fűződne a kapcsolat az iparosság és Iparos Otthon között. Egyben pedig újól meg kellene valósítani az iparosság társas, esetleg táncos egybekötött összejöveteleit, szakmai vagy kulturális jellegű előadásokat kellene tartani, mert új módon az iparosság ismét erősebben kapcsolódna be az Iparos Otthon életébe.

Bakács Miksa annak fontosságára világított rá, hogy az ifjú nemzedéket az Iparos Otthon tagjai sorába tömörítsék.

— Új nemzedék nőtt fel, új iparosok működnek, — mondotta —, akiket mi alig ismerünk, de akikhez föltétlenül meg kell találnunk a kapcsolatokat.

Czeiler István szintén annak a nézetének adott kifejezést, hogy a szervezkedésnek a szakmai szindikátusok útján kell megindulnia. Vándracsek Ignác az egyetértés szükségességéről beszélt, Engelhardt János cipész pedig azt hangsúlyozta, hogy szívet kell bevinni a mozgalmába.

— Ez a szív — mondotta — eddig sem hiányzott és én magam tanúsíthatom, hogy amikor bajban voltam, súlyos gondokkal küzdöttem, az Iparos Otthon vezetősége volt az első, amely segítségemre sietett.

Gabos Jenő dr., az Iparos Otthon ügyésze emelkedett szellemű beszédében hangoztatta annak szükségességét, hogy az iparosság körében fokozott érdeklődést kell ébresztetni az Iparos Otthon intézménye iránt. Molnár István és Fibinger Izidor hasonló szellemű szavai után Zombory Gyula utalt arra, hogy annak idején az előadásokat azért kellett megszüntetni, mert akadtak az iparosság körében denunciansok, akik félreértést idéztek elő a hatóság és az iparosság között, ez a félreértés azonban természetesen tisztázódott és az Iparos Otthon vezetősége azon lesz, hogy az előadásokat ismét rendszereztesse.

Baricz Máté lelkes és buzdító hangú szavai után Reinhart Gyula határozatilag kimondotta, az új szervezkedés megkezdését, még pedig oly értelemben, hogy az Iparos Otthon vezetősége érintkezésbe lép a szakmai szindikátusok vezetőségeivel és ezek segítségével igyekszik minél több tagot szervezni az Iparos Otthon számára, egyben pedig mindent elkövet annak érdekében, hogy 1938-ban megnyíljon az Iparos Otthon Aggmenháza.

Adótartozás fejében elvitték a salonta-i volt ipartestület zongoráját.

Az elmúlt hét szombatján a salonta-i volt ipartestület székházában az adóhivatal emberei megjelentek, kinyitották a munkakamara által bezárt termet, amelynek kulcsa ugyan még Hunyadi Géza ipartestületi elnöké volt, azután az ott talált zongorát adótartozás fejében elszállították.

Hunyadi Géza volt ipartestületi elnök amikor értesült a dologról, nyomban a helyszínre sietett és értesítette a munkakamara elnökségét.

BEWEIS.

Eine englische Firma schreibt:

— Wir haben aus allen Ländern der Welt lange Anerkennungsschreiben erhalten und sogar eine Postkarte aus Schottland!

A száz lelen alull nyugták bélyegmentesek.

Bucuresti-ből jelentik: A pénzügyminiszter értesíti az érdekelteket, hogy úgy az okmány, mint a repülőbélyeg alkalmazása szempontjából a nyugták, fizetési jegyzékek csak száz lei összegben felül bélyegezendők fel az előírt táblázat szerint és pedig az első száz lei értékig 3 lei okmány és 1 lei repülőbélyeggel. A száz lelen alull nyugták és fizetési elismervények mentesek úgy a repülőbélyeg, mint az okmánybélyeg alól.

Az egész országra kiterjesztették az iparigazolványok becserélési határidejének meghosszabbítását

A munkügyi minisztérium — lapzártakor érkezett jelentése szerint — az iparendedélyek, munkakönyvek és mesterkönyvek

becserélési határidejét október 31-ről december 31-ig meghosszabbította.

Ennek az intézkedésnek hatály az egész országra kiterjed.

Az arad-i munkakamara közli az érdekeltekkel, hogy a kamara közbenjárásának eredményeképpen a munkakönyvek és iparendedélyek átbecsereléséhez szükséges

ötven leles betegsegilyzöl illeketet a mun-

kakamarai helyiségben lehet befizetni.

Egyben közli a munkakamara, hogy tudomása szerint ismeretlen egyének visszaélnék az iparosok és munkások jó) hiszeműségével és nagyobb összegeket, több száz leit kérnek el tőlük a becserelésre vonatkozó kérvények kitöltéséért. Ezeknek ilyen összegek behajtására joguk nincsen és éppen ezért a munkakamara figyelmezteti az érdekelteket, hogy a kérvényekhez szükséges nyomtatványok a kamaránál állanak rendelkezésre és ugyanitt díjmentesen kitöltik számukra a kérvényeket.

Az arad-i iparosok kérvényeit egyébként az arad-i Iparos Otthonban is díjmentesen kitöltik.

PÉNZ ÉS ÁRU

Írta: OLAH BELA dr.

„A nemzetközi pénzügyi egyezmény (leértékelés) semmit sem változtat a kormányok és a Banca Nazionale-nak pénzügyi politikáján. Nemzeti valutánk árfolyamát ugyanis sikerült bel- és külkereskedelmi szükségletnek megfelelően úgy az állami költségvetéssel, mint a kereskedelem tényleges igényeivel összehangolni”.

A fentidézett nyilatkozatot nem kisebb szaktekintély, mint Cancicov pénzügyminiszter tette. Tehát felelős nyelvező — felelősségének tudatában. Mindenki által érthető köznyelvre átfordítva azt jelenti, hogy egyes „nehéz valutájú” államok pénzének aláértékelése a lei árfolyamát nem befolyásolja, sem most, sem pedig az emberileg most áttekinthető közeljövőben. Szívesen elhiszük, hogy a miniszter urnak a nemzetközi árfolyam szempontjából föltétlenül igaza van. Hiszen köztudomás, mikép Románia már éveket ezelőtt óriási áldozatokat hozott valutájának állandósításáért, amikor igen bölcs előrelátással nem romantikusan felfelé, hanem realisan lefelé rögzítette meg a lei intervallutáris értékszínvonalát.

Magunk is azon az elvi állásponton vagyunk, hogy a mai adottságok közepette súlyos hiba volna holmi aláértékelési kalandba bocsátkoznunk. Am nem is ez az oka annak, hogy az ország lakossága idegeskedni kezd. A nemzetközi árfolyam kialakulása kevésbé érdekli a tömegeket. Annál inkább azonban a vásárló erő kérdése. A fogyasztó közönség attól tart nevezetesen, hogy a spekulánsok jóvoltából újabb drágasági hullám árasztja el a belső piacot, mely a megélhetési gondjait nemcsak növeli, hanem a szö legszorosabb értékmérésében meghatározóvá teszi.

Ha a közigazgatási rend ugynevezett törvényszerűségeire oly csufosan rá nem cáfolt volna a háboru utáni élet, — ezen a fellelősen mosolyognunk lehetne. Elvégre még a „kétszerkeltő” biflázó iskolagyerek is könnyűszerrel ráhibázik arra, hogyha az én pénzem a másikkal szemben többet ér, akkor én attól a másiktól kevesebb pénzért — vagyis olcsóbban — vásárolhatok. A lei vásárló erejének tehát emelkednie kell. Helyesebben kellene. Ezt azonban — fájdalom — legalább is átmenetileg — nem teszi meg. Az olyan sokszor emlegetett bizalmi válság következtében — rádió-nyelven szólva — fadingsot kapott a pénz. Nem komoly gátlást, csak fátyolozottságot. A készpénztörke bajjóslatu rejtegetői összeroffentek, mintha viharok előszeleit orrontanak. — Az emberi tragédiák angol halhatatlanságának szavai szerint — „felzudulának, mint mennydörgésre az angolna-fészek”.

Az áru megint dírokra kelt a pénzzel. Ma még csak tapogatózva, de észrevehetően egyenes gyor-

sulási mozgással élénk árukereslet indult meg a üzérkedés minden kimutatható ok nélkül kezd — olykor egész szemérmellenül felvinni az árakat. Fogyasztói kicserézt bőrünkön mindinkább kezdjük érezni a szükségleti cikkek drágulásának perzselését, — anélkül, hogy jövedelmi lehetőségeink kedvezőbb kialakulására egyetlen halvány reménysugár mutatkoznék.

Szinte kacagtatóan mulatságos, hogy fokozatosan erősülő hangok hallatszanak — persze csak az üzérkedések érdekeltségeinek köréből —, melyek szerint — a „spekula-törvény” idejéből multa a alkalmazás a többé lehetetlen. Szegény jó háborus emlék! Ki törődött az utóbbi tíz évben veled? Elaludtál magadtól, mint érgörccs aggyatán. Most előrángatnak azok, akik mindenek keresni akarnak. Különösebben nem félnek tőled, de kellemetlenkedő lehetőségeiddel ártalmunkra lehetséges.

Jór elismerjük! A mi féltett valutánk nemzetközi megágyazása tökéletes. Ezért a nyugalmi helyzetért köszönet és hála jár ki mindazoknak, akik azt a nyugodalmas ágyat megvetették, — akik azt az „összkomfortot” biztosították. Derék teljesítmény, előreláthatólag bölcs intézkedés volt minden, ami a nagy cél elérésére történt.

De kössék meg a pöffeszkedő belföldi üzérkedés uzsorára görbülő kezét is, törjék le öklelésre kész szarvait és ne engedjék, hogy — a háborus évek, meg az átmeneti idők példájára — komisz, önös érdekből, túltengő nyereségből áldozatává essék az áru: a mindennapi szükséglet — a pénznek: az üzérkedés kielégíthetetlen falánkságának.

JÓ TÉMA.

— Ha nem illetem egymáshoz, miért kérted meg a kezét?

— Már harmadszor táncoltunk aznap este és nem tudtam mit beszéljek vele.

E hó 4-én, szombaton iktatják be az arad-i munkakamara új tanácsát.

Október negyedikén folyt le az arad-i munkakamarai választás, amelyen mindhárom tagozatra egy jelölőlistát nyújtottak. Miután választási küzdelemre nem került a sor, a törvényszék kihirdette döntését és megválasztottak nyilvánította a munkakamarai tagokat. Mint ismeretes, a munkások 24, a magántisztviselők és kisiparosok 13—13 tagot választottak. A munkakamarai megválasztott tagok ünnepélyes beiktatására nézve ma érkezett rendelkezés a munkügyi minisztériumtól az arad-i Munkakamara-hoz. A rendelkezés szerint október 24-én, szombaton déli tizenkét órakor iktatják be a Kamara új tagjait a beiktatást a minisztérium megbízásából Popescu munkügyi vezérfelügyelő végzi. A beiktatás után sor kerül a kamarai elnök, valamint a tagozatok elnökeinek megválasztására.

VÉGRENDELET.

— És kérem, közjegyű ur, tessék még a végrendeletbe belevenni, hogy a temetésemén cigányzene is legyen.

— Rendben van. Milyen nótákat szeretne hallani?

Klein Jenő

könyv- és adószakértő

az „Az Iparos” munkatársa, Oradea, Strada Laurian 8. — Jutányos tiszteletdíj mellett ad felvilágosítást bárkinek adótechnikai, bélyegilletéki és könyvelési ügyekben. — Rendelkezésre áll folyamatban levő konkrét adóügyekben is.

Uj joggyakorlat

Ismét kétszeresen ítéli meg az elmaradt szabadságot a törvényszék

A munkatörvényben az alkalmazottak számára tudvalevőleg kötelezővé tett fizetési szabadság miatt keletkezett munkaperben érdekes jogi vita fejlődött ki a törvény rendelkezésének magyarázata körül. A munkatörvény 49. szakasza ugyanis úgy intézkedik, hogy minden állandó alkalmazásban lévő munkaerőnek jogában áll évenként fizetési szabadságot igénybevennie sőt, ezt a szabadságot a törvény kötelezővé teszi a munkaadó számára. A törvény intézkedése szerint a munkaadó köteles minden esztendőben alkalmazottját bizonyos meghatározott időre fizetési szabadságra küldeni és az 50. szakasz rendelkezik arról, hogy mi történjék, ha a munkaadó nem tesz eleget ebbeli kötelezettségének. Eszerint a fizetési szabadság elmulasztása esetén a munkaadó kártérítéssel tartozik alkalmazottjának és ennek fejében kötelese az alkalmazott utolsó negyedévi jövedelmének átlagát alapul véve, az elmulasztott szabadságidő alatt részére járó jövedelem kétszeresének megfizetése. A törvény életbelépte után ezt a rendelkezést azoknál az eseteknél, amikor vita merült fel és az alkalmazott bírósághoz fordult azon a címen, hogy nem engedélyezték számára a fizetési szabadságot a bíróságok úgy értelmezték, hogy a munkaadót kötelezték:

utólagosan kétszeresét fizesse az alkalmazottnak kárpótlás címén.

A bíróság döntése szerint a már kifizetett fizetésen kívül a munkaadó köteles kifizetni azt az összeget, amelyet abban az esetben fizetett volna ki, ha alkalmazottját szabadságra küldi és így helyettesítéséről kellett volna gondoskodnia. Kétszeresen pedig azért kell fizetnie, mert a törvény megszegéséért büntetéssel rójják meg. Az ilyen módon kialakult joggyakorlat arra az álláspontra helyezkedik, hogy ha semmiféle büntetést nem alkalmaznak, hanem egyszerűen megítélik azt az összeget, amelyet a munkaadónak a helyettesítés idején kellett volna kifizetnie, úgy minden munkaadó szívesen él ezzel a lehetőséggel, mert nem kell begyakorolt, régebbi alkalmazottját nélkülöznie. Egyszerűen nem küldi szabadságra alkalmazottját és per esetén kifizeti a helyettesítésnél megtakarított összeget. Már pedig a törvénynek az a célja, hogy minden alkalmazott évente fizetési szabadságban részesüljön és így ebben az esetben a törvényt kiájkíthatnák.

Ilyenformán azoknál az eseteknél, amikor a fizetési szabadság elmaradása miatt bíróság elé került az alkalmazott követelése, a már megkapott fizetésen kívül a megfelelő szabadság időre járó pénzösszeg kétszeresét ítéli meg a bíróságok. Később, 1935 év folyamán megváltozott a joggyakorlat. A Semmitőszék — egyik eléje került ügyben — arra az álláspontra helyezkedett, hogy ha továbbra is így ítélnék meg az alkalmazotti követeléseket, úgy az elmaradt szabadságidőt tulajdonképpen a jövedelem háromszorosával fizetnének meg. Eppen ezért

a Semmitőszék az elmaradt szabadságért mindössze a járandóságnak megfelelő összeget ítélte meg.

Ennek nyomán az egész országban megváltozott a joggyakorlat, míg most — néhány héttel ezelőtt — újabb fordulattal ismét az eredeti álláspont jutott érvényre a bíróságoknál. A timisoara-i ítélőtábla néhány ügyben már hozott hasonló döntést, mivel azonban a munkaperek nagyrésze nem jut el az ítélőtáblához, mert végső fokon a törvényszék mond ítéletet a kisebb keresetek ügyében. Arad-on csak most változott meg a joggyakorlat, hogy az arad-i törvényszék is arra az álláspontra helyezkedett;

az elmaradt szabadságért a járandóság kétszeresét kell utólag megfizetnie a munkaadónak.

A törvényszék harmadik tagozatának egyik tanácsa, amelyben Orezeanu Romulus törvényszéki főelnök elnököl, elvi jelentőségű döntést

Vita a „vagy” és az „és” szavak körül...

Hogyan állapították meg a képviselőházi vita során a kisiparos fogalmát

A parlamenti jegyzőkönyv egy részlete — Nistor munkaügyi miniszter felvilágosításai tisztázták a kérdést.

A szakmai előkészítésről és a kézműves mestersegek gyakorlásáról szóló új törvény számos olyan kérdést vet fel, amelyek a gyakorlati életben rendkívüli fontossággal bírnak, amelyek részletezésére a törvény nem tér ki. Így tehát szinte hézagpótló lesz az a mű, amely a közeljövőben jelenik meg és amelyben két hivatott és képzett jogász dolgozza fel az új ipartörvényt és látja azt el megfelelő kommentárokkal. Ezt a munkát Efrimescu bírő, aki az aradi munkabíróságnál működik — és aki különben a törvényt gyakorlatilag is alkalmazni fogja, mert hiszen az új ipartörvény bírósága a munkabíróság, — valamint dr. Kele Sándor arad-i ügyvéd, lapunk jogi rovatának vezetője végzik el. Az említett műben a törvény összes szakaszait a miniszterium által életbeléptetett végrehajtási utasítás szövegeivel magyarázzák és joggyakorlattal látják el, úgy, hogy az érdekelteknek teljesen részletes, könnyen áttekinthető és gyakorlatilag használható törvény álljon rendelkezésre.

Az alábbiakban a könyv egy részletét közöljük. Ez a részlet azt a parlamenti vitát ismerteti, amely az új ipartörvény megszavazása előtt folyt le és a melynek során a kisiparos fogalmát tisztázták.

Az ipartörvény 151. szakasza:

Dr. Morariu Aurel előadó: Tisztelt Képviselő urak! Ennél a szakasznál Raducanu ur a következő kiegészítést javasolja: „A 151. szakasz első bekezdésénél töröltesse az alábbi szavakat: vagy kisiparos (mici industriasi)”.
M. Berceanu alelnök: Raducanu urat illeti a szó.

I. Raducanu: Miniszter Ur! Ön a logika professzora volt, mielőtt miniszter lett. Az első szakasz úgy intézkedik, hogy a jelen törvény tanoncokra, szakmunkásokra és kézműves iparosokra vonatkozóan nyer alkalmazást. A mi törvényhozásunkban azonban nem létezik ez a meghatározás: mic industriasi (kisiparos), amelyet a jelen szakasz megemlít. Létezik ugyan a kisiparosok szövetsége, amely egyszer kisiparos, máskor kézműiparos néven szerepel (mici industriasi-meseriási) azért, hogy egyszer ebből, másszor pedig abból szerezzen előnyt. A valóságban azonban nem létezik semminemű különbség a kézműiparos és a kisiparos között. Így tehát önnek logikusnak kell lennie és a fenti kifejezést összhangba kell hoznia a 151. szakasz 1. pontjával. Ennek következtében azt kérem, hogy *mellőzze ezt a kifejezést.*

Dr. Morariu Aurel előadó: Tisztelt Képviselő urak! A bizottság tagjai elfogadták Raducanu professzor ur ezen kiegészítését.

M. Berceanu alelnök: Elefterescu képviselő urat illeti a szó.

Crist. I. Elefterescu: Tisztelt Képviselő Urak! Én úgy látom, hogy a törvény 151. szakaszában említett megkülönböztetésnek mégis van jelentősége és pedig a következő szempontból: Kézműiparos az az ember, aki egyedül dolgozik műhelyében egy vagy két tanonccal.

I. Raducanu: Elefterescu ur téved. Nem ismeri, hogy mit jelent a kézműiparos kifejezés. Ön más tartalmat ad ennek a kifejezésnek. A törvény szerint kézműiparos az, aki 20 lóerejű motorikus géppel dolgozik vagy tíz munkást alkalmaz. Ez a törvénynek a kézműiparosokra vonatkozó meghatározása.

Crist. I. Elefterescu: Ha ez így van, akkor visszavonom az első megjegyzést és egy véleményem vagyok az Ön szavaival. Van azonban más megjegyzésem is. Valóban hiba a törvénytervezetben az, amikor ezt mondja az első bekezdés: „Aki maximálisan tíz alkalmazottat vagy 20 lóerejű gépet foglalkoztatnak”. Nem lehet beszélni tíz alkalmazottról,

mert ezek között lehetnek cselédek is, a könyvelő, stb. Azonban véleményem szerint ezek nem számíthatók azon tíz alkalmazott közé, akiket a törvény megemlít. Nem lehet szó, csakis a képesített alkalmazottakról, vagyis azokról, akik szakmai munkakörrel vagy mesterkönyvvel rendelkeznek. Tehát: „Tíz szakmai alkalmazott vagy legfeljebb husz lóerejű gép”.

I. Nistor munkaügyi miniszter: A tisztviselők nem számítanak az alkalmazottak közé.

Crist. I. Elefterescu: Ez a felvilágosítás engem kielégít. Méltóztassék azonban arról is felvilágosítani, hogy mit jelent ez: „Tíz alkalmazottat vagy husz lóerejű gép”? Miért használják a „vagy” kifejezést? Nem zárja ki egyik a másikat? A következő kiegészítést ajánlom: Kézműiparosoknak vagy kisiparosoknak tekintendők a jelen törvény értelmében azok, akik legfeljebb tíz szakképzett alkalmazottat és legfeljebb 20 lóerejű motorikus gépet használnak.

I. Nistor munkaügyi miniszter: Raducanu ur ajánlott egy kiegészítést ezen értelemben, az előadót ur felolvasta és én hozzájárultam.

A Raducanu képviselő által javasolt kiegészítést szavazásra bocsátatik és elfogadtatik.

Emil Ceicovski: Elnök ur! Tisztelt Képviselő urak! Ezen tervezetben kisiparosokról beszélünk. Mindenütt ki kell javítani.

I. Nistor munkaügyi miniszter: Képviselő urak! Kérem elfogadni, hogy mindenütt, ahol a törvény a kisiparos kifejezést említi, az *mellőztessék.*

A bizottság megszavazza.

Crist. I. Elefterescu: Nem értem, Miniszter ur, hogy miért mellőztetik ez a kifejezés: *Tíz szakképzett alkalmazott.* A törvény 108. szakasza a következőket tartalmazza:

„Azon személyek, akiknek a tanoncidő befejezéséről bizonyítványuk van, dolgozhatnak ezen bizonyítvány alapján, mindaddig, amíg le nem teszik a szakvizsgát. Ennek azonban legkésőbb egy éven belül meg kell történnie”.

— Így tehát a törvény az alkalmazott kifejezés alatt azon egyént érti, akinek szakmai munkakönyve vagy mesterkönyve van. Ez a szakképzett munkás. Miért hagyjuk úgy ezt a törvényt, hogy különböző magyarázatoknak legyen kitéve? És miért hagyjuk így: „Tíz munkás vagy legfeljebb husz lóerős gép”? Jöhet valaki és ezt mondja: Ha tizenkilenc lóerejű a gép, akkor nem lehet munkásod és csak géppel dolgozol.

Nistor munkaügyi miniszter: Ezek a rendelkezések a különböző törvényekben így szerepelnek. Ezért arra kérem, hogy ne ragaszkodjék a kiegészítéshez.

Crist. I. Elefterescu: Így tehát az említett részt úgy kell értelmeznünk, hogy tíz munkás és 20 lóerejű gép, miután ezen kifejezések nem zárják ki egymást. A miniszter ur megjegyzésével meg vagyok elégedve és ezért a tett kiegészítést visszavonom.

M. Berceanu alelnök: Szabó képviselő urat illeti a szó:

Szabó Béni: Az ügyben a miniszter ur által adott magyarázat után kijelentem, hogy nem kívánok hozzászólni. (A bizottság ezek után megszavazza a kiegészítő javaslatot.)

DIVATOS LETT.

— Mi az, szívem, ismét új kalapot vettél magadnak?

— Dehogya! Ez a tegnapi, de véletlenül ráültél és új formát kapott.

zetni az elmaradt szabadságért.

Mivel a főelnök vezetése alatt működő tanács hozta meg az érdekes ítéletet, ez a tény az arad-i törvényszék számára minden vitát kizárt és így azóta a felebbviteli bírósághoz mint működő törvényszék több esetben hasonló ítélettel visszatért az eredeti joggyakorlathoz.

hozott, amennyiben megváltoztatta a munkabíróság ítéletét — amely az új joggyakorlat alapján csupán a jövedelem egyszerűsítését ítélte meg — és kötelezte a munkaadót a kétszeres összeg megfizetésére. A főelnök vezetése alatt határozó tanács megállapította, hogy

a munkaadó valóban kártérítést köteles fi-

Jogesetek a kisipar köréből

Három év alatt elévül a forgalmi adó.

A cernaui-i ítéltábla nagyjelentőségű döntése.

A forgalmi adó ügyében nagyjelentőségű elvi döntést hozott a cernaui-i ítéltábla. Egy iparosnál forgalmi adókihágást fedeztek fel és ennek alapján bírságolást állapított meg a pénzügyigazgatóság, illetve kirótta a forgalmi adókülönbözetet. A határozat ellen az érdekelt felelőssel élt a cernaui-i törvényszékhez, előadta, hogy ügye elévült és ennek alapján kérte az egész pénzügyi eljárás megsemmisítését. A pénzügyigazgatóság ezzel szemben előadta, hogy csak a jegyzőkönyv felvétele alkalmával állapították meg a kihágást és így az elévülés nem forog fenn. Annál kevésbé nem lehet szó elévülésről — így érvelt a pénzügyigazgatóság, — mert arról a törvényben nincs szó. Ezért az ügyben az állami könyvvitelről szóló törvény 145. szakaszában foglalt elévülési idő, tehát öt év, alkalmazandó és miután jelen esetben öt év még nem telt el, az elévülésnek helye nincs.

A törvényszék helyt adott az elévülési kifogásnak és mentesítette a felelőzőt a forgalmi adó, mint a kihágási bírság alól. Az ítélet ellen a pénzügyigazgatóság a forgalmi adótörvény rendelkezéseinek téves alkalmazása és törvénysértés címén felülvizsgálatot kért. Arra való hivatkozással, hogy a törvényszék nem alkalmazta az ügyben az államkönyvvitelről szóló törvény 145. szakaszában előírt elévülési időt. A tábla azonban a felülvizsgálati kérelmet is elutasította, mert pedig igen érdekes, elvi szempontból is nagyjelentőségű döntés keretében. A táblai döntés indoklása ugyanis megállapította, hogy amióta a forgalmi adótörvényeket meghozták, egyetlen esetben történt csak említés elévülésről. Az 1921. évi forgalmi adótörvény 39. szakasza szerint az elévülés három év alatt az időponttól számítva, amikor a kihágást elkövették. Az 1921. évi törvény az 1925, 1927, 1932. években hozott újabb forgalmi adótörvények módosították, még pedig olyképen, hogy törölték az előző törvények rendelkezéseit, amennyiben azok nincsenek ellentétben az új törvények által hozott szöveggel.

Tekintettel arra, hogy az 1921. évben említett három évi elévülési idő az újabb forgalmi adótörvények rendelkezéseivel nincs ellentétben, tehát az 1921. évi törvény 39. szakaszában foglalt elévülési időre vonatkozó rendelkezés ma is mérvadó, anélkül is inkább, mert egyetlen ujonnan hozott forgalmi adótörvény sem intézkedik ebben a tekintetben.

A nagyjelentőségű táblai döntés kimondja még, hogy a pénzügyigazgatóság által említett és az állami könyvvitelről szóló törvény 145. szakasza azért sem alkalmazható, mert az 1929. évi új törvényből kiderül, hogy a vonatkozó rendelkezést nem lehet minden adóra alkalmazni az elévülés tekintetében. A forgalmi adó attól az időponttól évül el, amikor a tényt elkövették és nem pedig amikor felfedezték, tehát ebben az esetben is az elkövetés ténye irányadó az elévülésre és nem pedig az, hogy az állami közegek mikor fedezték fel a kihágást. A forgalmi adóra tehát a különleges forgalmi adótörvény rendelkezései vonatkoznak, ugyanugy, mint például a bélyegtörvénynél, ahol a törvény szíven eltér attól az általános elvtől, amely az államkönyvvitelről szóló törvényben az adókra vonatkozik.

Milyen feltételek mellett veszik fel az építész az 1932. évi törvény által létesített jogosított építésznek névjegyzékébe.

A bucuresti-i ítéltábla döntése.

G. M. építész keresetet indított az illetékes minisztérium ellen, amelyben előadta, hogy nem vették fel az 1932. évi törvény rendelkezései által létesített jogosított építésznek névjegyzékébe, annak ellenére, hogy a törvény életbelépte előtt öt éven át megszakítás nélkül az építészeti szakmában dolgozott.

A bucuresti-i ítéltábla a keresetet elutasította azzal, hogy az 1932. évben hozott törvényt értelmezve az kérheti a névjegyzékbe való felvételét, aki öt évig akár függetlenül, akár alkalmazásban jogosított építésznek működött. Ezenkívül azonban a kérelmező

Akik a hajdani római fazekasok munkáját folytatják

Rideg gépek helyett ügyes kezekkel alkotják a messze külföldön is népszerű kerámiai tárgyakat a Tompa-testvérek turdai agyagáru üzemében.

Tudár jártunkban hallottuk valakitől, hogy a Tompa-testvérek műagyagipari üzemét, ezt a csendben, de annál eredményesebben működő, rokonszenves kerámiai gyárat, amely nemcsak belföldön és a közvetlen külföldön, hanem a tengeren túl: Kanadában is becsülést szerzett magának izléses és művészi termékeivel, kitüntető felhívás érte.

A kereskedelmi és iparügyi minisztérium felkérte a vállalatot, hogy vegyen részt az 1937-es nagyvezetésű párisi világkiállításon.

A kitüntető felhívás hírére felkerestük az egyre szélesebb körökben terjeszkedő műagyagipari üzemet, hogy közvetlenül is megfigyelhessük azoknak a művészes kivitelű dísz tárgyaknak gyártását, amelyek eddig huszonhárom aranyérmét, utóbb pedig a kitüntető felhívást szerezték a gyár indokolatlanul szerény tulajdonosainak.

MAR A RÓMAIAK IS...

Turdának, amint a műagyagipari üzem egyik társtulajdonosa mondja, messzire visszamenő múltja van kerámiai téren. Amikor a Sindi-patak völgyében az üzem részére megfelelő agyag után kutatnak, római korból származó cserépmaradványokra bukkantak. A Tompa-testvérek kerámiai gyárának munkásai, akik naponta is külső munkával állítanak elő mindent, legyen az kulacs, gyertyatartó vagy díszkancsó, nem sokban különböznek „technikailag” a római fazekasoktól.

A kerámiai tárgyak díszítő moivumait iparművészek tervezik ugyan, de azokból az elemekből, amelyek századok folyamán a transilvania-i nép lelkében kifejeződtek. Talán azért is aratnak a Tompa-testvérek gyártmányai mindenütt sikert, mert a hamisi atlan és mesterkélt ősi művészet, a nép lelke szólal meg bennük.

MESSZE KANADABAN...

Aki a csendben dolgoztató turdai gyár szemébe, szívnek jóleső termékeit látja, nem csodálkozik azon, hogy a háromágú gyertyatartók és tetsze ösen megmintázott kulacsok Kanadában is keresletnek örvendenek. Azon sem lepődnek meg, hogy a Tompa-testvérek gyártmányai nemcsak a távoli angol dominium magánlakásaiban népszerűsítik a transilvania-i népművészetet, hanem

a montreali ipari múzeumban is helyet kaptak.

Öreg farmerek, ifjú ladyk gyönyörködnek a montreali múzeumban kiállított transilvania-i kerámiai munkákban s nem győzik találgatni, hogy az „egzotikus” hangzó Turda a világ melyik zugában lehet.

A buza drágulása miatt a kenyérráak emelésére kényszerültek a sütőiparosok

A timisoara-i pékek egy küldöttsége jelentette be magát az elmúlt napokban a polgármesteri hivatalnál egy emlékirattal, melyben a pékek a kenyérráak emelését kérik. Eddig csupán a fekete kenyér ára volt 7 leiben maximálva, míg a pékek ármegegyezése folytán a félbarna kenyeret 8.50 leire, a fehér kenyeret pedig 10 leire adták. A pékeknek tehát voltaképpen módjukban állott volna a félbarna és fehér kenyér árát szabadon emelni. Mindazonáltal attól tartottak, hogy ily esetben a város újból maximálja a félbarna kenyér árát is, azt kérték a város vezetőségétől, hogy egyezzen bele a kenyérráak emelésébe. Kérésüket elsősorban a buzaárak emelkedésével indokolták, melyek a kivitel folytán az utolsó két hétben 400 leiről 450 leire emelkedtek.

A pékek szerint a lisztárak emelkedése vagon-tételeknél 80 bani, míg a kicsinybeni árusításban

építésznek iratait be kell adnia a bucuresti-i építészeti akadémiához, amely jogosított a beadott okmányokon kívül más iratot is kérni és véleménye döntő módon kiegészíti az első feltételt. Az akadémia véleményezése nélkül a kérelem nem teljesí-

Ardeal-i vállalat a párisi világkiállításon...

MINDENT KÉZZEL...

Kissé nehéz a munkánk, mert a gyár tulajdonosai, bármilyen előzékenyen is állnak felvilágosításokkal rendelkezésünkre, nem szeretnék, ha látogatásunkból egy „reklámozó” riport szülné. Megnyugtattuk őket, hogy ezt magunk is kerülni akarjuk, részint azért, mert „jó bornak nem kell cégér”, részint pedig azért, mert olyan sorokba, amelyek őszinte lelkesedésből születtek, amugysem fog senkise ilyesmit belemagyarázni!

Bemegyünk a korongozó műhelybe... Lábba hajtott korong segítségével formálják itt a külföldre kerámiai dísz tárgyakat. Avatatlan ember szemében valószínűleg ördögösségnek tűnik fel, a mit ezek a végtelenül ügyes munkások csinálnak. Az ütemesen forgó korongon kézzel idomítják az agyagot, amely szemünk látára magasodik fel karcsú kancsóvá, vagy vázává... Egészen hihetetlen, hogy kezeikkel, ezekkel a veleszületett „szerszámokkal” mi mindent tudnak csinálni!

A FESTŐ-MŰTEREMENBEN.

Tikkasztó, mondhatnók forró égővi hőse: a „ezáritón” keresztül megyünk a festő műterembe, ahol művészi izlésű, ügyeskező fiatal hölgyek, öltözetes iparművésznők festgetik a Tompa-testvérek messze földön ismert kerámiai termékeinek ornamentikáit. Itt készülnek az „irott” edények is. Valóságos múzeum ez a szoba is... Az ember azt sem tudja, hogy hova nézzen... Az egyik polcon tetszetős váza kelleti magát, közelében egy finom-mivű kancsór, arrább — festékbe álmódott népies csipkedíszítéssel — öblös tálak akad meg a látogató szeme...

Tülszerű, festéket tartalmazó szerszám végébe illesztett ecsettel festik a hölgyek a székbenél-szebb mintákat. Csak ámulunk, hogy milyen művészi dolgokat lehet remekelni vele...

Valósággal felüldi az embert az a sok szépség, amit a turdai műagyagipari üzemből felhalmozva lát.

Nem intéztünk ilyen irányú kérdéseket a tulajdonosokhoz, de azt hisszük, hogy rájöttünk a Tompa-testvérek gyártmányainak népszerűségének és kiértékeltetésének titkára. Ez nem is gyár... ez egy nagy műterem, ahol minden munkás istenadotta művész, ahol nélkülözni tudják a rideg gépeket, mert a nép ősi tehetségével, szívvel, lélekkel és ügyes kezekkel alkotják azokat a művészi tárgyakat, amelyeket a külföld már rég műremekeknek könyvelt el.

Nemes Ferenc.

A buza drágulása miatt a kenyérráak emelésére kényszerültek a sütőiparosok

1 leinél is magasabb. Azonkívül az élesztőárakat is 7 leivel emelte a kartell és ma az élesztő kilójáért 94 leit kér avval az indokolással, hogy az élesztőre repülőbéllyeget kell ragasztani. Tehát ugyanaz az élesztő, amely az 1000 leies buzaárak mellett még 16 leibe került, ma ennek az összegnek a sokszorosát teszi ki. Az áremelésből csak egy kisebb rész esik az állami illetékekre.

Az oradea-i pékek 50 banival felemelték a félbarna és a fehér kenyér árát. A félbarna kenyér ára 8 lei 50 bani, a fehér kenyéré 9 lei.

A pékek elhatározásukat az indokolják, hogy a buza ára az utóbbi hetekben állandóan emelkedik.

Hasonló áremelést hajtottak végre az aradi pékek is, akik a kenyér árát kilónként szintén 50 banival emelték.

hető. Miután a második felétel megtörtént a kereset nem igazolta, tehát G. M. a jogosított építész névjegyzékébe nem vehető fel. Ezért a tábla a keresetet elutasította.

Közi KELE SANDOR dr., ügyvéd.

**Szigoru eljárás
az adószökevények ellen.**

Cancioş pénzügyminiszter utasítást adott a pénzügyi hatóságoknak arra nézve, hogy az „adószökevények” ellen a legszigoribban járjanak el. Azokat a vádlottakat, akik valamilyen módon kibujnak az adófizetési kötelezettség alól, olyan bírsággal sújtják, mely az évi adó összegének ötszörösét teszi ki. Könyvelési eltitkolások, illetve párhuzamos könyvvitel esetén a büntetés összege 100 ezer lei, az üzleti könyvek bemutatásának megtagadása 5000 leitől 100 ezer lejig terjedő bírsággal büntethető, visszaesés esetén pedig a bírság 200 ezer lejig emelhető.

✱

PECH.

Még a régebbi devalválások idején történt, hogy egy hölgy beállított egyik párisi bankba, letett egy ezerleitos bankjegyet és frankot kért érte.

A pénztáros kitett neki a pultra egy husz centime-ost.

— Kérem, — mondotta a hölgy — ez egy ezerleitos, frankot kérek érte.

A pénztáros megmagyarázta neki, hogy ezért a pénzért ennyi jár.

A hölgy erre csipőre tette a kezét és nagy méltatlankodással mondta:

— És én marha, még reggelit is adtam neki.

✱

**Nem nyílnak meg Timişoară-n
a tanonciskolák.**

Beszámoltunk arról, hogy Timişoară-n a tanonciskolák fentartási költségei körül a város és a munkügyi minisztérium között nézeteltérések merültek fel, aminek következménye az, hogy a timişoara-i tanonciskolákat mindeddig még nem nyitották meg. A héten a munkügyi minisztériumtól a városához újabb felszólítás érkezett, hogy a tanonciskolákat nyissa meg és azok fentartásáról gondoskodjék. A városnál a minisztérium leirata kellemelelen hatást váltott ki. Az ideiglenes bizottságnak az ügyben tartott ülésén megállapították, hogy a fogyasztási adót, amelynek bevételeiből a múltban a város az inasiskolát fentartotta, az állam szedi be, azonban a bevételt nem fordítja a tanonciskolákra. A városnak állítólag semmiféle fedezet nem áll rendelkezésére, amelyből ezeket az iskolákat fenntarthatná, ennél fogva nem hajlandó a miniszter felhívásának eleget tenni. Ilyen körülmények között a tanonciskolák Timişoară-n továbbra is zárva maradnak.

✱

MODERN TÖRTENET

A fiatallembor már harmadikban teszi tiszteletét a lányos háznál. A mama rendkívül elégedett a vőlegénytel. Félrevonja a lányát:

— Tetszik nekem ez a fiú! — mondja.

— Kérlek, hagyd békén, — feleli dühösen a lány. — Ott van neked a papa.

✱

**Kábelgyár alakult
Braşov-megyében.**

Már az év elején híre járt, hogy az első román szigetelt kábelgyárat Braşov-megyében állítják fel, mégpedig Dărghe községben. Időközben a szóbanforgó vállalat: Fabrica Română de Cabluri Izolate S. A. néven bejegyeztetett és még mielőtt gépi berendezését Csehszlovákiából átszállította, elnyerte az összes ipari kedvezményeket. Itt említjük még meg, hogy — belföldi érdekeltek mellett — az új gyár érdekeltiségekben az Arnost Köhler & Co. csehszlovák kábelgyár teljes berendezésével, sőt tőkével is részt vesz.

✱

LEINTETTE.

Papucs Adolf közeledni érezte utolsó óráját. Magához intette feleségét és elhaló hangon suttozta:

— Róza, végre rendelkezni akarok. Ugy gondolom, hogy te kapod a vagyonom felét...

— Inkább a háromnegyedét, — szölt közbe az asszony.

— Villámot a bátyámról hagyom...

— Inkább az öcsédre.

— Értékpapírjaimat Pista fiam kapja...

— Miért nem a Jóska?

Papucs Adolf felült ekkor az ágyában és érces hangon ordította:

— Már bocsáss meg, ki hal itt meg, te vagy én?

**Megoldás előtt
az állampolgársági bizonyítvánnyal
nem rendelkező iparosok ügye**

A munkakamarák kérték a kérdés méltányos rendezését

Az új ipartörvény rendelkezése szerint, mint ismeretes, az iparüzésre jogosító okmányok átcserelésére mellékelni kell a kérelmező állampolgársági igazolványát, illetve annak hiteles másolatát is. Sokan vannak azonban a csatolt területen olyanok, akik — bár a mai megnagyobbított Románia területén születtek, itt élnek, valamilyen községben illetékességgel bírnak, de viszont az állampolgárok lajstromában nem szerepelnek. Kimaradtak a „teljesjogúság anyakönyvé”-ből, vagy azért, mert a kitűzött határidőben állampolgárságuk igazolása végett nem jelentkeztek, vagy pedig mivel jelentkezésüket formai okokból visszautasították.

Ezekkel az iparüzőkkel most alaposan felgyülemlett a Munkakamarák gondja. Nem tudják: mitévők legyenek? A legtöbb esetben kétségtelen a békeszerződés értelmében vett törvényes állampolgárság, de hiányzik a hivatalos okirat, amely azt igazolná.

Az ország több Munkakamarája ebben a kérdésben a munkügyi minisztériumhoz fordult s mint értesülünk, a munkügyi miniszter elhatározta az eljárás megkönnyítését és erre vonatkozólag egy-két napon belül a munkakamarákhoz körrendeletet küld. Az iparosok remélik, hogy a körrendelet igazságos kívánásait teljesíti.

Ugyanez a probléma áll a új bejegyzéseknél is, amelyet viszont a Kereskedelmi és Iparkamarák végeznek. A kamaráknak kötelességük minden ipari és kereskedelmi vállalat cégét lajstromozni.

A cégek bejegyzéséhez is szükségesnek bizonyult azonban az állampolgárság okmányoszerű igazolása — szóval felmerül igen gyakran a „hontalan-ság” sokat emlegetett nyílt kérdése.

Ezt a nyílt kérdést azonban a kereskedelmi minisztérium úgy döntötte el, hogy

az állampolgársággal nem bíró cégtulajdonosokat úgy kell tekinteni, mintha külföldiek lennének

s a külföldi állampolgárokra vonatkozó törvényi előírásokat kell velük szemben alkalmazni. Az oradea-i Kamara akciót is kezdeményezett, amelynek célja az, hogy bejegyezhetők legyenek mindazon „hontalanok” cégei is, akik nyilván nem külföldiek, itt születtek, a békeszerződés megkötésének idején a mai Romániában éltek, az idegen honosok ellenőrző lajstromában nyilvántartásba véve mincseken s valamely romániai községben illetékességgel, vagy legalább is állandó lakással bírnak.

Az ügy most a Kamarák Szövetsége előtt van s remélhető, hogy a kisiparosok iparigazolványának kérdésével együtt ez is eldöntésre kerül.

A kormány tervei szerint

**ötszázmillió lei alaptőkével alakul meg
a kisipari hitelintézet**

Az alaptőke negyven százalékát kisiparosoknak kell lejegyezniük.

Ipari körök nagy figyelemmel kísérik a kormány ama tervének alakulását, amely azt tűzte ki célul, hogy rövidesen felállítsa a kisiparosok hitelintézetét. A nagyipar részére eddig adtak már ugynevezett ipari kölcsönt, a bankokat kártalanították, — úgy, ahogy — a konverziós veszteségeikért, logikus tehát, hogy most a kisipar részére nyújtandó hitel problémája váljon időszerűvé.

Beavatott helyen úgy tudják, hogy ez ügyben az egyezmény-tervezet már létrejött a kincstár és a

jegybank között. Az ipari hitelintézet kölcsönkötvényeket fog kibocsátani, amelyek majd a hitelnyújtás alapját fogják képezni.

Az ipari hitelintézetnek 500 millió lei lesz az alaptőkéje és az alaptőke 40 százalékát a kisiparosoknak kell lejegyezniük. Az iparosok heti 21 leivel járulnak hozzá az alaptőkéhez.

A tervezeten illetékes helyen erősen dolgoznak, úgy, hogy ez a törvénytervezet minden valószínűség szerint a parlament őszi üléséig eljut.

**Az oradea-i iparosok a repülőállomás
árlejtésének megsemmisítését kérik**

Bledea polgármester: „A munkálatokat a nemzeti munka védelmének elve alapján adtuk ki”.

Az oradea-i repülőállomás felépítésére megtartották az oradea-i városházán az árlejtést. Egyetlen ajánlattevő volt, Marian Ioan arad-i vállalkozó, akinek a bizottság ki is adta a munkálatokat.

Az oradea-i építő-mérnökök és vállalkozók körében nagy meglepetést keltett az árlejtés megtartása és annak eredménye és azért délelőtt az építési vállalkozók küldöttségileg jelentek meg a munkakamara vezetőségénél, amelyet a városnál való közbenjárásra kértek fel az árlejtés megsemmisítése céljából.

A munkakamara két iparos tanácsosát, Moga Mateinak és Zagyi Mihályt vezetésével küldöttség kereste fel Bledea Vasile polgármestert, aki előtt Moga ismertette az iparosság kívánságát. A küldöttség szószoká előadta, hogy az árlejtést nem írták ki szabályszerűen, a kiírás nem tartja az előírásoknak megfelelően közzé, a tervek és feltételek csak csütörtökön érkeztek meg és pénteken már meg is tartották az árlejtést, ami lehetetlenné tette az oradea-i vállalkozók részére az ajánlatok megtételét. Az oradea-i iparosok azt kérik, semmisítsék meg az árlejtést, és másikat tartsanak helyette, hogy azon az oradea-iak is részt vehessenek.

Bledea polgármester meghallgatva a küldöttség által előadott panaszt, kijelentette, hogy a repülőállomás építésének munkálatait a minisztériumtól érkezett rendelkezésnek megfelelően a nemzeti munka védelmének elve alapján adták ki olyan

vállalkozónak, aki Arad-on is építi a repülőállomást és hangart, de mindenesetre a város vezetősége oda fog hatni, hogy az arad-i vállalkozó respektálja az oradea-i iparosok jogos kívánságait és a munkálatokat az oradea-i iparosokkal végeztessék.

A küldöttség a polgármester választát tudomásul vette, de értesülésünk szerint az árlejtés mégis meg fogják bizonyos részről feleltetni.

„Az igazságügyminiszter rájött, hogy bizonyos törvényeket nem alkalmaznak...”

Az Epoca írja:

Szenzáció leleplezését közölték a lapok az utóbbi napokban: Az igazságügyminiszter rájött, hogy bizonyos törvényeket nem alkalmaznak. De nem állt meg itt a szenzáció. A miniszter ugyanis el van szánva, hogy érvényt szerez a törvények szavának. Nem könnyű dolog ez. Minden nap résen kell lenni a drákói szigorúságra van szükség, hogy senki ne szegje meg a tilalmat. Legutóbb a titkos kártyabarlangok terén talált törvénytelen állapotra. A lapok írják, hogy a kártyamonompol bevétele 50 százalékos emelkedést mutat a tavalyihoz képest, mikor a játéktérmekek zivizva voltak. Az igazságügyminiszternek pontos adatai vannak arról, hogy haszárjátékok folynak. Az ellenőrző szervek nem tesznek eleget hivatásuknak. Miért? Nem akarnak erre szomorú választ adni. Nem várhatunk javulást csak a kormányválságtól.

Convocare

Direcţiunea Cooperativelor de Credit a Industriaşilor din Arad cu onoare convoacă membrii pentru

serbarea comemorativă
de constituire

care va avea loc în ziua de 25 Octombrie a. c. orele 11 a. m. în sala festivă a Casei Culturale a Industriaşilor din Arad, invitând totodată şi prietenii şi cunoştinţele membrilor noştri, cari doresc să devină membri în Cooperativă.

Cu ocaziunea jubileului de treizeci şi cinci de ani de-a constituire şi de zece ani dela reorganizarea Cooperativelor noastre am făgăduit, că în fiecare an, în luna Octombrie, în cadrul unei adunări festive vom face propuneri referitoare la noule ţeluri şi înfăpturi, care trebuiesc realizate în scopul propagării ideii cooperatiste şi a prosperităţii Cooperativelor noastre.

Cu începere dela orele 5 după masă vom ţine în sala Casei Culturale,

în cadrul unui ceaiu dansant
o întrunire familiară

pentru propagarea ideii cooperatiste.

În numele reciprocităţii, a iubirei aproapelei şi pentru asigurarea viitorului nostru trebuie să ne îndeplinim cu toţii datoria faţă de Cooperativa noastră, care este administratoarea credincioasă al avutului nostru şi ne este un sprijin în lupta grea a vieţii, şi care cu atât mai mult ne poate oferi, cu cât mai mare jertfă lucrăm pentru mărirea instituţiei şi la strângerea de noi membri.

Arad, la 15 Octombrie 1936.

Direcţiunea Cooperativelor de Credit
a Industriaşilor din Arad

Meghivó

Az Arad-i Iparosok Hitelszövetkezetének igazgatósága folyó évi október hó 25-én, vasárnap délelőtt 11 órai kezdettel, az Arad-i Iparos Kulturház disztermében megtartandó

alakulási emlékűnnepélyére

szeretettel meghívja tagjait, azzal a kéréssel, hogy barátait és ismerőseiket, akik Hitelszövetkezetünk tagjai óhajtanak lenni, hozzák az ünnepélyre magukkal.

Szövetkezetünk megalakulásának harmincötödik és 1922-ben történt ujjaalakulásának tizedik évfordulóján fogadalmat tettünk, hogy minden év október havában ünnepi ülés keretében teszünk előterjesztéseket legközelebbi újabb célkitűzéseinkről és tennivalóinkról, melyeket a szövetkezeti eszme terjesztése és Hitelszövetkezetünk fejlesztése céljából meg kell valósítanunk.

Délután öt órai kezdettel ugyancsak az Iparos Kulturház disztermében

teadélután keretében
családi összejövetelt

tartunk a szövetkezeti eszme népszerűsítése érdekében.

A megértés, a szeretet és saját jövőnk biztosítása érdekében teljesítsük valamennyien kötelességünket a Szövetkezettel szemben, amely hű sáfárja rábizott vagyonunknak és támogató barátunk az élet nehéz küzdelmeiben és amely annál többet tud nyújtani, mennél nagyobb áldozatkészséggel vesszük ki részünket tagjai számának növelésében, az intézet fejlesztésében és nagyra tételeiben.

Arad, 1936. október 15.

Az Arad-i Iparosok Hitelszövetkezte
igazgatósága.

SZINTEN PECH.

Egy ismert bankdirektoron nevetnek napok óta Pesten. A minap ugyanis kiment a Széchenyi-fürdőbe és beállított kedvenc masszörjéhez, aki így üdvözlötte:

— Alázatos szolgálja, méltóságos ur, boldog ünnepeket kívánok.

— Micsoda ünnepeket?

— Sátoros ünnep van.

— De hiszen...

A többi elharapta, hirtelen rájött, hogy a masszörjéről van.

Cluj város belterületén a jövőben
nem engedélyezik ipartelepek létesítését

A Dermata-gyár köré kontemplálódik Cluj új gyári negyede.

Cluj belterületén a jövőben csak emeletes
házakat szabad építeni

A közegészségügyi törvény rendelkezése következtében a városi tanácsnak át kellett dolgoznia az építési szabályrendeletet is. Ez a szabályrendelet évekig tartó előkészítő munka után csak két év előtt készült el és olyan teljesítmény volt, amely a mérnöki hivatalnak nagy elismerést hozott. Most ezt a tökéletesnek vélt munkát is meg kellett változtatni. A szabályrendelet tervezete már elkészült, a tanács lefárgyalta és a belügyminiszter is jóváhagyta.

Ciorteş Victor városi főmérnök a szabályrendelet módosításáról egyik cluj-i napilap munkatársának a következőket mondotta:

— Alapelvünk: megállapítja az új szabályrendelet, hogy

jövőben gyártelepeket a város belterületén nem szabad létesíteni.

Jelenleg az a helyzet, hogy az egyes gyárak szét vannak szórva a város bel és külterületén és a gyárak kéményeiből kiszálló füst állandóan rontja a város levegőjét. Gyárépítési célokra a vasuton túli terület van kijelölve, az, ahol most a Dermata-bőrgyár működik. Ez a terület nagyon alkalmas

gyártelepek építésére, itt lesz a földgázvezeték elosztó állomása, állandó a nyugati szél, amely a gyárak füstjét elereli a város felől. Valószínűleg itt fog felépülni majd az új vágóhid is, itt lesz marhavásártér, minthogy a vasuti vonalhoz közel fekszik, a szállítási költségek is kisebbek lesznek.

Megállapítja az új szabályrendelet: azt is, hogy

a belváros területén a jövőben csak emeletes házakat lehet építeni.

Eddig az volt a helyzet, hogy a központ mellék-uccáiban földszintes házak építésére is kértek és adtak engedélyt, a jövőben azonban a mellék-uccákban is emeletes házakat szabad csak építeni.

Foglalkozik az új szabályrendelet a parcellázások ügyével is. A szabályrendelet a belsőterületen csak ház építésre engedi meg a telkek felosztását, a külterületen pedig csak gazdasági épületek részére engedélyezi a parcellázásokat és csak a leginkább költséges esetekben. Eddig az volt a helyzet, hogy a külterületeken megadott parcellázási engedély alapján apró házakat építettek, olyan helyeken is, ahol víz és villany nem volt bevezetve és egészségtele-nül és szabálytalanul fejlődött a város.

Nézeteltérések a szesz átvételi árának megállapítása
körül

A Szeszmonopoltörvény értelmében tudvalevőleg a pénzügyminisztérium köteles a szesz átvételi árat minden kampányban előre megállapítani. Jóllehet az új, 1936—1937 évi kampány is már megkezdődött, sem az 1934—1935., sem pedig az 1935—1936. évi kampány szeszátvételi árának végleges megállapítása nem történt meg eddig. A pénzügyminisztérium ez év májusában az 1935—36. évi kampányra szeszátvételi árat 16.50 leiben állapította meg literenként. Ezt az árat a szeszgyárosok nem fogadták el, mert

az nem fedezi még az önköltséget sem.

A szeszgyárak 24 leies szeszátvételi árat kértek és részletes kalkulációkkal igazolták ennek az árak realitását. A Szeszmonopol vezérigazgatósága ezzel szemben a pénzügyminiszter elé terjesztett referátumában túlmagassnak találta ezt az árat és

18—18.50 leies árat ajánlott.

Ennek alapján a pénzügyminiszter is ezt az árat

ajánlotta fel a szeszgyárosoknak, illetőleg a Szeszszindikátusnak, amely azt tulajdonosoknak találta. A Szeszszindikátus és a pénzügyminisztérium között a tárgyalások most vannak folyamatban.

Nincs végleges döntés még az 1934—1935. évi kampány átvételi árai tekintetében sem. Az 1934-ben megállapított árak ellen végső fokozaton a szeszgyárak a táblához felebbestek, amely

9 millió leies árdifferenciát télt meg.

A Szeszmonopol azonban ezt a differenciát még nem fizette ki, mert a pénzügyminisztérium folyományt adott be a tábla ítélete ellen és a folyományt tárgyalására nem került sor.

Értesüléseink szerint, a pénzügyminisztérium ezt a 9 millió leies árdifferenciát junktimba hozza az új szeszárak megállapításával és az új szeszárak mértékét attól teszi függővé, hogy a szeszgyárosok lemondanak-e erről a 9 millió leies differenciáról.

KARÓRÓM.

Petrencs Nagyfeke Páter hivatalos ügyben a lányához akart utazni.

Megállt a vasuti pénztár ablaka előtt és hivatalos hangsúlyozással mondta:

— Egy biletát kérek Arad-ra.

— Itt van, — felelte a pénztáros — 300 lei.

— Affene, — döbönt rá Petrencs — nem lesz az sok?

— Ennyi az ára.

— Ugy vélem, kétszáz is elég lenne.

— Na, ne izéljen — idegeskedett a pénztáros — itt nem lehet alkudni.

— Hát — toldotta meg a szót Petrencs — kétszázhusznál többet nem ér nekem.

— Akkor menjen a pokolba.

Ebben a pillanatban sipolás hallatszott és Petrencs kárörvendő vigyorgással vetette oda a pénztárosnak:

— Ehun mèn a vonat, most már beszélhetja a jegyét...

Ujabb kartellenkivüli lefolyócsövek
jelentek meg a piacon.

Szakmai szempontból kétségtelenül nagy jelentőségű, hogy a Carol Saicovici vasöntőde Câmpina lefolyócsöveivel megjelent a piacon. Tekintettel arra, hogy kartellenkivül áll, továbbá, hogy gyártmányai teljesen kielégítő minőségűek, máris igen jelentős megrendeléseket sikerült magának biztosítania.

CSODALATOS KABAT.

Pinty: Látja, ez egy csodálatos kabát. A gyapjút Ausztráliában termelték, angol kereskedő importálta, délnémetországi gyár vette meg. Svédországban szőtték, berlini szabó szabta.

Ponty: En ebben nem látok semmi csodálatosat.

Pinty: Nem is az a csodálatos, hogy ennyi ember dolgozott rajtam, hanem az, hogy ideadták nekem hi-telbe.

KONJUNKTURA.

— Történt valami érdekes esemény, amíg szabadságon voltam?

— Igenis, főnök ur. Itt járt egy plov.

— Frémhossz. A szörmeplacén rövid ideje nagy hossz van. A szörmeárak átlagban negyven százalékkal emelkedtek. Különösen erős az áremelkedés a szürke- és indiai perzsánál, a macskánál, melynek ára negyvenöt százalékkal emelkedett. Legkisebb áremelkedés a bárányoknál van, amelyek husz százalékkal emelkedtek. Az áremelkedés oka egyrészt az őszi nagyobb kereslet, de a piacon fellépett áruhány is nagyban befolyásolja az árakat. A szörmeárak kialakulására döntő londoni aukciók már befejeződtek és az azóta fellépett áremelkedés okát másban kell keresni. A piac ismerői szerint az áremelkedésben nagy szerepet játszik a valutaszpekuláció is.

VORSICHTIG.

— Na, wieviel Glas Bier trinken Sie denn so taglich? — fragt Dr. Knorrig seinen Patienten.

— Ist meine Frau in der Küche oder im Nebenzimmer? — fragt Laubengrund flüsternd.

— Kenyérbéllyeg megszüntetés helyett szaporítják a kenyérbéllyegét. A buzaértékesítési bizottság elhatározta kétfajta pótkenyérbéllyeg bevezetését, melyeket a jövőben minden kiflire, fehér cipóra és rozscipóra rá kell tenni. Az ezirányban kiadandó utasítások már a legközelebbi napokban napvilágot látnak. Az újonnan bevezetendő kenyérbéllyegnek is statisztikai jellege van, azaz a pélyegért semmiféle díjat nem kell fizetni, tehát a béllyeg alkalmazása folytán a zsemlye, kifli, fehér cipó nem drágulhat meg, viszont a pékeknek újabb rengeteg munkát és a hatóságoknak újabb ellenőrzési alkalmat szerez.

AZ EGYETLEN MÓD.

— Mit csináljak ezzel a kályhával? Folyton füstöl.

— Dugj bele egy olyan cigarettd, mint amilyenekkel az előbb megkínáltál, majd leszokik róla.

— Október 30-ig lehet benyújtani a lakóbejelentési íveket. A pénzügyigazgatóság illetékes ügyosztálya felhívja mindazokat a háztulajdonosokat, akik eddig nem jelentették be lakóikat, hogy október 30-ig feltétlenül nyújtsák be a lakóbejelentési ívet. Az íveken fel kell tüntetni a lakók nevét, foglalkozását, az általuk bérelt lakóhelyiségek számát és a bér összegét. Miután november 1-je után kezdődik az ellenőrzés, helyesebb teszik az érdekeltek, ha beartják a rendelkezést, mert mulasztás esetén szigorúan megbírságolják őket.

SZAMTANORAN.

— Mondd csak, Pali, ha 5 lei van a szesbedben és abból háromat elvesztasz, mi van a szesbedben?

— Egy lyuk, tanító ur kérem.

— Kétezer orsóval len- és kenderfonóüzemet állít fel az állam. A földművelésügyi minisztérium elhatározta, hogy Dâmbovitza-megyében 2000 orsóval len- és kenderfonóüzemet állít fel. Az üzem felállításában a földművelésügyi, kereskedelmi és iparügyi, továbbá a pénzügyminisztériumon kívül részt vesz a Banca Națională és magántőke is.

TEILUNG.

— Wie habt ihr euch bei der Scheidung geteilt?

— Meine Frau bekommt das Kind, ich die Wohnung und das Geld der Advokaten!

ILLYÉS

angol- és francia

női szabósága

ARAD, Str. Eminescu 38.

Legújabb divat szerint készít elsőrendű kivitelben kabátokat, kosztümöket, szövet- és estóli ruhákat szolid árak mellett.

Megszigorítják a kisiparosok forgalmi adómentességét

Az állami bevételek fokozása érdekében — mint hirdlik, — ezentul csak azok a kisiparosok lesznek mentesítve a forgalmi adó alól, akik csak rendelésre dolgoznak és a tanoncokon kívül legfeljebb 7 munkást foglalkoztatnak.

Az adó fizetése alól mentesített kisiparosok készítményeiket ügynökök, vagy utazók útján nem adhatják el és tültethelyiségeket sem tarthatnak fenn.

Hozzá kell járulniok a nagyobb iparvállalatoknak a tanonciskolák tartásához

Ugir-akció a mérnöki diplomának tizenvezetésnél való elismerése végett.

Az ipari szakképzést szabályozó új törvény előírja, hogy a nagy vállalatoknak tanoncaik számához arányitva hozzá kell járulniok az inasiskolák fenntartásához. A törvény végrehajtási utasítása most készült el, melyre az Ugir az érdekeltektől iparvállalatok védelmében megtette észrevételeit. A végrehajtási utasítás tervezete többek között úgy intézkedik, hogy nagyobb tanonclétszámmal rendelkező vállala-

toknak saját rezsiiben tanonciskolát kell felállítaniok tanoncaik részére.

Az Ugir amellet enyhítő intézkedéseket javasolt a mérnökök üzemvezetési képzése kérdésében, követelve, hogy a mérnökök, mesterkönyv megkérése és minden más képesítés nélkül, tisztán mérnöki végzettségük alapján szabadon vezethessenek saját üzemet, idegen vállalatot, vagy bármely vállalat bármely szekcióját.

Érdekes adatok az adóteher megoszlásáról

Budapestről jelentik, hogy Fellner Frigyes egyetemi tanárt a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagjai közé választotta a az európai hírű közgazdász ez alkalommal a közterhek megoszlásáról írt nagyobb tanulmányt. Fellner professzor adatai a magyarországi adózás megoszlásának adatait tárja fel, de munkája azért tarthat érdeklődésre számot, az ország határain túl is, mert első tudományos feldolgozása az adóterhek megoszlásának, tehát olyan témának, amely minden időben egyike volt a leggyakrabban vitatott, de — a statisztikai megállapítás szinte legyőzhetetlen nehézségei folytán, — egyuttal legkevésbé ismert kérdéseknek. Nemcsak a magyar, de az egész külföldi irodalomban is szinte páratlanul állnak azok a számítások, amelyeket Fellner professzor eszközölt.

A sok, érdekes és hasznos részletből kiemeljük a következőket:

1932-ben Magyarországon az egyenes adók az egyes foglalkozási ágak között a következőképpen oszlottak meg:

A mezőgazdaságra esett 24.09 százalék. (36 millió 653.000 pengő.)

A bányászatra és az iparra esett 23.42 százalék. (118,545.000 pengő.) A gyáripar és a kisipar szerint részletezve ezt a tételt, a gyáriparra 50.4 millió pengő, a kisiparra pedig 68.1 millió pengő jutott.

A szabadfoglalkozásuak az összes egyenes adók 3.55 százalékát (17 millió 921.000 pengőt) viselték.

A közalkalmazottakra 7.21 százalék (36 millió 331.000 pengő), míg a magánalkalmazottakra 16.85 százalék, vagyis 85.000 pengőre jutott.

Végül a vagyonból élőkre és az egyéb foglalkozásuakra az egyenes adókból 22.11 százalék, 111 millió 558.000 pengő esett.

Egészen más eredményre jutunk azonban, ha nemcsak az egyenes adókat, hanem az összes (az egyenes és közvetett) adókat vesszük tekintetbe. Ilyen módon a mezőgazdaság jövedelmének, illetőleg keresetének 15.52 százalékát, a bányászok és ipar 18.97 százalékát, a kereskedelemnek, közlekedés és hitel 19.38 százalékát, a szabadfoglalkozásuak 25.50 százalékát, a közalkalmazottak 11.47 százalékát, végül pedig a vagyonjövdelemből élők és egyéb foglalkozásuak 27.99 százalékát emésztik fel a közterhek.

Az állam 700 milliós beruházással acélüzemet létesít Hunedoara-n

Bucurestiből jelentik, hogy a minisztertanács, mint ezt annak idején jelentettük, felhatalmazást adott a R. I. M. M. A.-nak, az állam komercializált bányászati üzemének, hogy 16 millió marka, vagyis közel 700 millió lel erejéig Németországban acélüzemet vásároljon.

A Hunedoara-n felállítandó acélüzemmel kapcsolatos németországi tranzakció ellen gazdasági körök állást foglalnak és hangsúlyozzák, hogy ez az új beruházás teljesen felesleges, mert a R. I. M. M. A. olyan cikkek gyártására akar berendezkedni, amelyeket

a magánvállalatok már elegendő mennyiségben és minőségben készítenek belföldön

és a nagyarányú állami vállalkozás csak arra lesz alkalmas, hogy az állam és általa az adózók terheit növelje. Az acélüzem felállítása rendkívül kockázatos az állam számára már azért is, mert nem rendelkezik megfelelő szakmai képzettségű személyzettel, amely ilyen nagy beruházást igényelő acélüzem vezetéséhez szükséges.

Rendkívül súlyosnak tartják a németországi Gutshoffnungshütte-konzern által megállapított fizetési feltételeket is. Az állam ugyanis az acélüzem ellenértékét alig néhány esztendő alatt köteles visszafizetni devizaértékű petróleummal. Az idő rő-

vidsége miatt azonban lehetetlen lesz, hogy a jelentős törlesztési összeg mellett amortizálhasson is. A R. I. M. M. A., állami érdekeltségű vállalat lévén, sohasem érheti el azt a nyereséget, amely az amortizációhoz és a tőkeörlesztéséhez szükséges. De még rendkívül jövedelmező magánvállalat sem vállalná ilyen rendkívül ferhes hitelfeltételeket.

Gazdasági körök véleménye szerint, a tranzakció kapcsolatban van a Németországban befagyott román követelésekkel. Valószínűnek tartják ugyan is, hogy a német konzern az esetben, ha a R. I. M. M. A. az esedékes részleteket nem tudja fizetni,

a Németországban befagyott román követeléseket fogja felhasználni tartozásának kifizetésére.

Ebben az esetben az exportörök az államon lesznek kénytelenek követelni németországi kinlevőségeiket.

Gazdasági körök remélik, hogy a kormány beátja, hogy a sokszázmillió új beruházás felesleges, az állam számára újabb rendkívül súlyos terheket jelent és végül is megakadályozza a tranzakció létrejöttét, épugy, mint két évvel ezelőtt, amikor a R. I. M. M. A. és a Gutshoffnungshütte között elvben már létrejött tranzakció végrehajtására sem került sor.

Teljes adómentességben részesülnek a felsőbb kereskedelmi iskolákban végzett növendékek, ha önálló kereskedelmi céget alapítanak.

A pénzügyminisztérium köriratot intézett a pénzügyigazgatóságokhoz, amelyeket arra figyelmeztetett: ne adóztassák meg azokat az ifjú üzletemberek, akik a felső kereskedelmi akadémiát, felső kereskedelmi iskolát, vagy kereskedelmi liceumot végeztek és saját vállalatot alapítanak. A békeszerződésekkel idecsatolt területeken az adómentesség 3 évre, az okiróltságban 1 évre szól. Ezt a szokatlan érdekes újítást a kereskedelmi szakoktatási törvény 39. szakasza alapján vezeti be a pénzügyminisztérium.

PRAKTISCH.

— Gehst du immer noch im Schlaf spazieren?
— Nein, ich nehme jetzt immer Fahrgeld mit ins Bett.

A rossz utak.

Az „Epoca” írja:
Bratianu György a rossz utakról is említést tett Buzău-ban. Ugyanakkor egy Bucureşti-i lapban külföldi vendégeink véleményéről olvastunk. Azt mondják ilyenkor, hogy a rossz közgazdaság tette ugyiszlán járhatatlanná utjainkat. Nem lehet szó áruszállításról rossz utakon. Ez a nemzetgazdaság ábécéjéhez tartozik. Mennyi ígéretet tettek az utolsó két évtizedben! A helyzet mégsem változott. A hivatalok vállalt vonnak: „Nincsenek alapok”. Türelmetlen helyzet, lehetetlen, hogy ne legyen pénz járható utakra. Szeretjük a hangos szónoklatokat és szép programokat. Szeretjük úgy feltüntetni a dolgokat, hogy a parlamentben dolgoznak. Ugyanakkor nem kedveljük a rendszeres munkát és tartósságot. Idegen jelszónak hódolunk, ugyanakkor nem fogunk össze, hogy célkitűzéseinket legalább részben megvalósítsuk. A népegészségügynél, utépítésnél egyformán haljuk: nincsenek alapok! Hol van hát a pénz? Mert — nem a legkisebb adót fizetjük Európában...

AGGODALOMRA NINCS OK.

A bank igazgatósága konferenciát tart és épp egy nagy tranzakciónál tárgyalnak, mikor az egyik igazgató izgatottan felugrik:

— Szent Isten! A kulcsokat a kasszában felejtettem!

— Na, mit vagy olyan izgatott — inti le a másikat — hiszen mindnyájan itt vagyunk.

Szabályozzák a gépjárművek nemzetközi országúti forgalmát.

A Touringklubok Nemzetközi Szövetségének Montecarlóban tartott kongresszusán több érdekes tervet fogadtak el, amelyek közül a legjelentősebb a london—istambuli transzkontinentális út állandó nemzetközi biztosításának megalapítása. A javaslatok közül említésre méltó a nemzetközi gépkocsiforgalom világítási problémája. A franciák elrendelték, hogy francia földön a hazai gépkocsik sárga színű fényszórót kötelesek használni. Több állam megvizsgálta a sárga fény használhatóságát s ezek a kísérletek kedvezőtlen eredménnyel végeztek. Egyelőre tehát továbbra is a fehér fény marad, nemzetközi viszonylatban, érvényben. A kéreppárosok a jövőben kötelesek lesznek fehér színű sárhányót használni, amelyről nem maradhat el a vörös színű, úgynevezett macskaszem. Belgium, Hollandia és Dánia már be is vezette ezt az új kéreppár-megvilágítási rendet. Az autósok jogvédelmi kérdéseit is tárgyalta a kongresszus és elhatározták, hogy bebiztosítják a gépkocsivezetőket az ellenük külföldön folyamatba tett esetleges büntető eljárások (gázolás, közlekedési kihágás) költségeire is. Rendezik a vasúttársaságokkal az autósok szállítási díját. Ha a gépkocsit tulajdonos például rossz utak miatt vonatra ül, a vonatnak kedvező díjszabás mellett a gépkocsit is fel kell vennie. A kongresszus beszervezi a touringklubokat arra is, hogy az egyes országok idegenforgalmi érdekeit céltudatosan sőt hírekkel szemben védekezhessenek. Például elterjesztették Európában azt a valótlanná rémhírt, hogy a Balaton mentén gyermek-paralízis lépett fel. Több vámmányi kérdés is szerepelt a kongresszus tárgysorozatán. Az öt világrész időszéri idegenforgalmi és turisztikai kérdéseinek megvitatására a touringklubok nemzetközi szövetsége jövőre Párisban tartja meg legközelebbi kongresszusát.

Milyen okmányokat kell ellátni repülőbélyeggel és milyen szempontokból ellenőrzik a bélyeghasználatot?

A Nemzeti Aviaticai Alap tájékoztató rendelete.

A Nemzeti Aviaticai Alap központi bizottsága új utasításokat küldött a kerületi ellenőreinek, melyekben felsorolja a repülőbélyegköteles okmányokat és közli, hogy mely szempontokból kell az ellenőrzést fogantatosítani. A bélyegköteles okmányok:

1. Kísérőjegyzékek, melyek hitelezésként az áru kísérése és eladására szolgálnak, 2—10 leies repülőbélyeg illeték alá esnek, még abban az esetben is, ha később az áru szabályszerűen felbélyegzett számlát állítanak ki. Ezen kísérőjegyzékek tulajdonképpen áruk átvételének, illetve átadásának igazolására (adeverința de predare) szolgálnak és így bármilyen néven nevezik is, bélyegkötelesek.

2. Petróleumtermékek napi és heti elszámolásának bélyegkötelezettségét írja elő és 2—10 leies illeték alá vonja az olyan számlamásolatokat, melyek az árut kísérik, mert ezeket is átvételi elismervénynek tekintik.

3. Egy bank által más bankokra kiállított fizetési meghagyásokra 2 leies repülőbélyeg alkalmazandó.

4. Rendelési bonok (bonurile de livrare a comenziilor) bármilyen néven nevezik is, 2—10 leies illeték alá esnek.

5. Az osztálysorsjáték kolekturáinak elszámolásai, melyek eladott sorsjegyekre vonatkoznak, bélyegmentesek.

6. A fő- és alkolektorok cégtáblái és reklámjai szabályszerűen illetékezendők.

7. Kötlevelek (note de incheere), megállapodások, bármilyen néven nevezik is, melyek által áru adás-vétel létrejön, valamint melyek révén a bérzszindikátus borderót állít ki, tehát minden adás-vételi megállapodás 2—10 leies bélyeggel látandó el.

8. CAM cikkek eladásával foglalkozó dohányárudák cégtáblái és reklámjai szabályszerűen illetékezendők.

9. Ugyanez a rendelkezés vonatkozik az újságok reklámjaira is, kivéve, amelyek a lap tartalmát közlik.

10. Turisztikai vállalkozások, melyek csoportos utazásokat rendeznek, kötelesek szabályszerűen bélyeggel ellátott jegyeket kiadni.

11. Megrendelőlap (foile de comanda), amennyiben megrendelő által elfogadott, illetve aláírt, 2—10 leies bélyeggel látandó el.

12. Halközpont speciális bélyegkötelezettségére ad utasításokat.

13. A biztosító társaságokkal történt megállapodások szerint az 1 pro illeték egyenesen a Banca Naționalăhoz fizetendő be.

14—18. pontok hajóokmányok és tranzakciók mikénti bélyegzésére adnak utasítást.

Külön közlik azokat fontosabb nézőpontokat, melyek szempontjából kell a vizsgálatot szakmák szerint lefolytatni. Ezek a következők:

Biztosítóknál: nyugtakönyvek a prémikra vonatkozólag (1 pro mille), tisztviselői statok, cégtábla, nyugták, melyeket a pénzbeszedők inkasszó jutalékáról adnak, ingatlanok házbérszerződéseire vonatkozó nyugták.

Bankoknál: értékek, váltók (bilet la ordin), 2 lei fix, nyugták, mindennemű összegekről szóló kimutatások visszleszámitolási elszámolások (2 lei), értékpapír kimutatások (2—10 lei), illetve olyan okmányok, melyekre 2 pro mille fiskális bélyeg rovandó, 1 pro mille repülőbélyeggel látandó el, szerződéses 2 lei fix és 1 pro mille, az előírt könyvek, tisztviselői statok, fizetési listák, utalványok, folyószámlakivonatok 2—10 lei, összes pénztári okmányok.

Ipari vállalatoknál: könyvek, vétel-eladási megállapodások, áruszállítási bonok és jegyzékek, szállítási lapok, pénzfelvételi nyugták, tisztviselői listák, cégtábla.

Nagykereskedőknél: könyvek, fizetési listák, nyugták, bizományi és házbérszerződések, számlák, cégtábla.

Gyógyszertáraknál: vénykönyv, statok, illatszer, cégtáblák és kereskedelmi könyvek.

Éttermeknél: 100 leien felüli fogyasztások jegyzékei (de minden fogyasztásról, még ha kisebb összegű is, jegyzék állítandó ki bélyegmentesen), cégtábla, statok, könyvek.

Előadásoknál: belépőjegyek, szabadjegyek, vetített reklámok, plakátok, függönyreklám.

Jutalékos ügynököknél: bizományi áruszámlák, vétel-eladási elismervények, nyugták, statok, könyvek, költségkimutatások.

Terménykereskedőknél: vásárlási kimutatások és számlák, vétel-adási szerződések, átadási és átvételi elismervények, statok, nyugták és könyvek.

Likörgyáraknál: könyvek, számlák, statok, monopoli illetékek, fizetésre vonatkozó akták, reklámok, cégtáblák.

Itt említjük meg, hogy a pénzügyigazgatóság illetékes ügyosztályától nyert értesülés alapján közöljük, hogy a közeli napokban szigorúan megkezdik a repülőbélyeg-illetékek leróvásának ellenőrzését.

A pénzügyigazgatóság felhívja az érdekelteket, hogy a rendelkezéseket szigorúan tartsák be, mert ellenkező esetben súlyos bírságot kell fizetniük.

Az ellenőrök az ellenőrzések végrehajtásánál tiszteletteljes és korrekt magatartást tanúsítanak a felekkel szemben és minden előzetes kérelem nélkül kötelesek felmutatni igazolványukat. A repülőbélyeg-ellenőrök kötelesek részletes jegyzőkönyvet felvenni, amelyet bélyegzővel látnak el. Ha két, vagy több ellenőr egy és ugyanazon időben jelenik meg egy helyen ellenőrzés végett, akkor az ellenőrzés közösen eszközölendő. A pénzügyigazgatósági rendelet utasítja a repülőbélyeg-ellenőröket, hogy a fontosabb vállalatokról szerezzenek be előzetes információkat.

Csiszolóvászmat és üvegpiapirt is gyárt a Marasesti r. t.

A „Marasesti” R. T., amely ezideig főként enyvgyártmányai révén fejtett ki élénk tevékenységet a hazai piacon, csiszolóvászmat és üvegpiapiros gyártására is berendezkedik.

EGYMAS KÖZÖTT.

— Képzeld, Mici, a fiatal orvos alig pár percre szerelmet vallott nekem, s azt mondta, hogy örökre nekem ajándékozza a szívét.

— Azt a romhalmazt?

— Hogy-hogy?

— Igen, mert tegnap azt mondta nekem róla, hogy összeromboltam.

Az 1.4 százalékos számlabélyeg kérdése.

A fővárosi kereskedők szervezeteinek egy küldöttsége jelentkezett Simionescu pénzügyi vezértitkárnál és tiltakozott az ellen, hogy a kincstári közegek az ezer leienként megállapított 2 leies fix bélyegen kívül a számlák után még 1.4 százalékos úgynevezett proporcionális illetékeket is meg akarják a számlák után fizettetni. Ez az igyekezet az illetéktörvény téves magyarázatából származik. A vezértitkár a kereskedők okfejtését helyesnek ismerte el és elrendelte, hogy a kincstári közegeknek egyelőre nincs joguk az 1.4 százalékos proporcionális illeték leróvását követelni a számlák után egészen addig, míg a központi bélyegbizottság végleges döntést nem hoz ebben a kérdésben.

Hajmosó és hajszáritó

készülékek és más

fodrászati cikkek

olcsón, szakszerűen

Kőszeghy Sándor Fia

Arad,

Bul. Reg. Ferdinand 63 - 65.

volt Dengli-ház

„Miért nem tartja be kötelezettségeit az állam?”

A Argus írja:

A „Democraţia” című liberálispartíi időszakos lap Victor Slavescu volt pénzügyminiszter visszaemlékezését közli, melyben lefeti, hogyan tartja be fizetési kötelezettségeit az állam, melynek mint-ha tetszene, hogy szavát megszegi Slavescu mind-zért az állami gazdálkodást hibáztatja. Rámutat arra, hogy az utóbbi tíz évben hatról huszonhárom-ra emelkedt az igazgatóságok számát a pénzügyminiszteriumban, amelyhez 2000—2200 központi és 2100 más beosztású pénzügyi tisztviselő tartozik. Slavescu ezután rámutat arra, hogyan érezte magát miniszterségének első napjában, midőn általános választások voltak az országban. Az adózók egy bani adót sem fizettek. A szavazati jog legalább egy havi érinthetlenséget jelentett számukra. Nem lehetett szó végrehajtásról. Ugyanakkor a kormány törvényes úton 250 millió leit vett igénybe az országos választás céljaira. A volt pénzügyminiszter két csoportra osztja az adózókat: 1. akik tudnának fizetni és nem fizetnek, 2. akik nem tudnak és mégis fizetnek. A tagadás és becsapás rendszer lett, így aztán az állami költségvetés és tényleges bevétel között nagy különbségek vannak. Jó lenne vastag bőrűvel kinyomtatni a visszaemlékezést és elterjeszteni az országban.

VESZÉLYES SZITUÁCIÓ.

Egy fiatal parasztlány megy az erdőszélén. Jobb karján egy nagy vödört tart és jobb kezével töltélen vezet egy kecskét. Balkarjára akasztva egy kampós botot visz, balkezelével pedig egy kakas két lábát fogja szorosan.

Egyszerre csak szembe jön vele a szomszédék sinos marcsája. Egy darabig együtt mennek, de mint a sűrű erdei uthoz érnek, megszólal Marcsa:

— Na, Isten vele, én nem megyek kenddel tovább.

— Miért? — kérdi a lány.

— Mert félek, hogy erőszakoskodni fog velem.

— Már hogy erőszakoskodhatnék, hás nem látod, hogy mennyire tele van a két kezem?

— Azt látom. De ha földbeszurja kend a botot, hozzákötí a kecskét és a vödörrel leborítja a kakast, mi lesz akkor?

12 százalékos pótdadót vetnek ki a kisebbségi vállalatokra, amelyek nem román nyelven vezetik könyveiket

A pénzügyminiszterium utasítást adott ki a pénzügyigazgatók számára, amelyben

12 százalékos pótdadó kirovását írja elő azoknak a kisebbségi vállalatoknak a terhére, amelyek üzleti könyveiket nem román nyelven vezetik.

Ismeretes ennek a rendeletnek az előzménye, hogy a kormány kétszeres adóval akarta megvonni az ilyen kisebbségi vállalatokat. A parlament elé vitt törvényjavaslatban kétszeres adóról volt szó, a parlamenti küzdelmes vitának azonban annyi eredménye volt, hogy a dupla adóztatástól a kormány

végre mégis elállott. A törvényre vált javaslat szövege úgy módosult, hogy

a nem román nyelven vezetett könyvek és pénzügyi ellenőrzés alá tartozó iratok fordításának költségeit kell kisebbségi adóttöbbletként megfizetni.

Tudvalevő, hogy a kisebbségi vállalatok, ipari és kereskedelmi cégek nincsenek abban a helyzetben, hogy külön román könyvelőt tartsanak, a legtöbb ilyen adózó maga vezeti üzleti könyveit. A pénzügyminiszter most költségmegtérítés címén 12 százalékos pótdadót vet ki a vállalatokra, amit a kisebbségi vállalatok kirovának.

Tovább tart az áremelkedés a bőraru piacon

Az augusztus havában kezdődött bőrárulás, az elmúlt héten folytatódott, szinte minden képzeletet felülmúló árakban jutott kifejezésre.

A nagy nyersbőrhiány továbbra is éreztetve hatását a világ összes piacain.

A hadfelszereléshez szükséges bőrranyag nem elegendő, a meglévő készletek továbbá korántsem fedezik az ezirányú keresletet. A bőrgyári raktárak szinte üresek és legnagyobb hiány a téli cikkekre, amelyekhez szükséges nehéz talpakban jelentkezik. A gyárak a hónapokkal ezelőtti töréni rendelkezéseket sem tudják effektuálni. De nem is mulasztják el a konjunkturalis haszon alapos kihasználását. Alig mulik el nap, hogy ne korrigálják árjegyzésüket.

Ugyancsak eltűntek a piacról a bélésbőrök. E cikkekben is

30—40%-os áremelkedés van.

Ennek oka ugyancsak az egész világon észlelhető fegyverkezésben rejlik. Például

Anglia a közelmúltban 30 millió gőszálatot ren-

delt. Előrejelhető, hogy ez mennyi bányajuhbőrt abszorbeál.

Érdekes, hogy a bőrszakmán kívül állók is igyekeztek a bőrhosszba bekapcsolódni és spekulációs vételek is történtek.

A világ nyersbőrpiaconak központjában, La Plataban megszűnt az emelkedő irányzat és amennyiben a fontigényléseket honorálják, úgy a nyersbőrpiacon az árcsökkenő hatás nálunk sem fog elmaradni még akkor sem, ha a környékállamokban jelenleg a nyersbőrök a mindenki magasabbak. Megjegyezzük, hogy a sevró, lakk és antilop bőrok árai egyáltalában nem emelkedtek.

GESTÖRTER SCHLAF.

Frau N. bereitet ihrem Gatten nach dem Essen schwarzen Kaffee.

— Mache ihn nicht wieder so stark, — sagt der Gemahl, — gestern im Bureau konnte ich keine Auge zutun.

A kéményseprő neje

Ira: NAGY ENDRE.

A legfürgőbb, legfáradhatatlanabb, legszimatosabb földrajzkatatók a budapesti kismamák, a mint déltájban a babával sétára indulnak és úgy tartják kezükben a gyermekkorai nákkelfogantyuját, mint a varázsevesszöt. Hiába van tél, hiába borítja a piszkos, sűrű köd reménytelenül az eget, őie látnoki biztossággal tudnak eltalálni arra a kis sarokra, ahol a hely titokzatos földrajzi alakulatai folytan mindig dereng egy kis kékség az égen, mindig átszuog a téli szomorúságon egy kis napfény és amelyet elkerülnek a csúf, nyugtalanító szelek. Aki a vándormadarak agyascájába azt az iránytűt elhelyezte — az tanította meg őket is a meteorológia e titkaira.

Déltájban például félrehúzzák a tűzhelyről a kész ebédet, hogy el ne pangjon, amíg a férjem-uram haza nem jön, gőrdösen beágyazzák a puha fehér holmikba a drága kis babát, csak úgy a slaf-rok fölé magukra húzzák a nyulprémmel szegélyezett konfekciós kabátot és leszaladnak a Körönd egyik sarkára, leülnek a vasrácsos kerítés kőalapzatára, félrevonják a gyermekkorai függönyét és oda-kínálják csókra a baba arcát: annak a gyér téli napfénynek. Drága ajándék ez ilyenkor, kapzsi gond-dal vigyáznak, hogy egy rezdülését ne szalasszák el.

Ott ülnek a kismamák egymás mellett és előt-tük ott pirosanak az alvó babaarcok egyerletes árban, mint egy tulipánültévény virágai. A városi forgalom hallgatóságos konvencióval elkerül est a helyet. Nincs róla írott törvény, arkangyal sem áll őrt kivort lángpolosával, fölirat se figyelmeztet, hogy „Füdtartott hely”, mégis háborítatlanul vannak itt egymás közt, mint egy magán-szanató-riumban.

A babának üdülés, épülés ez a félóra, de a kismamának is jól jár am. Ez az ő társadalmi éle-te, kasszinója. A szomszédait nem ismeri, de a leg-

ősből közösség kapcsolja hozzájuk. Itt bezzeg nem kell a társalgásnak a biztos hadállásokból kiles-kező, tapogatózó, lépéssről-lépésre előnyomul-nia. Előttük van a közös téma és meghitt ottho-nossággal indulnak el rajta egymás felé, mintha egy családnak a tagjai lennének. Előbb a babáról beszélnek természetesen, óh, roppant gazdag té-ma ez. De ha belefáradnak, rátérnek az előzmények-re, — amíg a kis mama eljutott odáig. Életregé-nyek tárnak ki ilyenkor, amelyek egyébként sze-mérmesen szoktak megbujni az egyszoba-konyhás lakások rejtelmeiben. Persze egyszerű, igénytelen történetek ezek; a romantika nagyvonalu ízgá-mai nemigen szoktak a szegény sorsok lakóhelyein kiviharzani. De a legcsöndesebb életnek is megvan a joga, hogy egyezzen, egyetlenegyszer, a vallomá-sok ellágyult pillanatában éposszá magasztosítsa magát.

Nos, az egyik kismama itt mondta el az ő éle-tének regényét, ami itt következik.

Tudja, naocsám, az egy kősz regény, ahogy én az urammal először összeismerkedtem. Csak le ké-ne írni és máris könyv lehetne belőle.

Ugy kezdődött, hogy egy délután egyedül ma-radtam a lakásban; a mamának valami dolga akadt, már nem emlékszem hol. Er nem bántam, inkább még örültem is neki, mert aznap valami kül-önmunkát hoztam haza az irodából, legalább szép nyugodtan, háboríthatatlanul lekopoghattam. Már akkor tél volt, mint most, korán sötétedett. Egy-szer csak csöngöttek kívülről. Kínértem az elő-szoba ajtaján; egy kéményseprő állott künt a fo-lyósón. Elvégre a kéményseprő olyan hivatalos személynek számít; mint a levélhordó, vagy mint az adókézbetűző; gondolkozás nélkül kinyitottam előtte az ajtót.

Csak amikor már ott állottunk ketten a kis előszobában, akkor ijedtem meg, hogy talán mégse kellett volna beengednem. Olyan ijesztő volt kor-mos fekete arcával, amelyből csak a két szemé és a szőke bajusza világított ki. Olyan volt, mint egy

negatív fénykép. Még azt is hozzáteszem, hogy lány-koromban nagyon félős voltam; a mamám soksor ki is nevetett miatt. Egy kis szorongással kér-deztem hát tőle, hogy mivel azolgálhatok. Ő azt felelte, hogy ép a szomszédlakásban tisztogatta ki a kályhakat, átnézett hát ide, hogy hátha itt is baj van a kályhával.

— Már miért lenne baj a kályhánkkal?

Erélyesen megmondtam neki, hogy a kályhánk-ban most is ég a tűz, hogy csak úgy pattog, semmi hiba sincs benne. Erre ő megvakarta a fejét és azt mondta: kár. Hallottak ilyet? Még az a kár neki, hogy a téli hidegben a kályhánk jól szuperál! Szárazon megmondtam neki, hogy itt semmi keres-nivalója nincsen és csak úgy tuszkoltam őt kife-lé a hangommal.

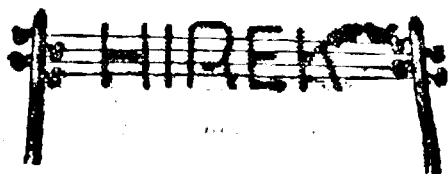
— Na gyérünk, gyérünk! Kivül tágasabb!

De ő meg se moccant; két szétvetett lábán olyan szilárdan állt ott, mint egy fekete gránit-osz-lop. Azt mondta, hogy ha már egyszer rászánta magát, hogy bejőjön, nem olyan sürgős, hogy el-menjen innen; legalább egy kicsit elbeszélgethet-nénk. Még el is mosolyodott hozzám. Juj, de ijesztő volt, amint fekete arcából a foga és szemefehérje kivilllogott. Összeszedtem minden erélyemet, úgy mondtam neki:

— Nekem semmi beszélőnivalóm sincs önnel!

Erre azt felelte, hogy ő ezt mindjárt gondolta. Nem is arról van szó, hogy nekem van-e beszélő-nivalóm vele, hanem ő szeretett volna már régóta beszélni velem, csak az alkalmat leste hozzá. Áfin-dig reménykedett, hogy egyszer talán majd csak itt is panasz lesz a kályhára. De az ő nagy pech-jére pont ez az egy megátalkodott kályha csak nem akart megbolondulni. Ma délután a szomszéd la-kásban dolgozott, látta, hogy a mamám élmént hazulról, számított rá, hogy egyedül leszek ott-hon, azért csegett be. És mindezt csak úgy egy-szerűen a szemembe mondta!

Bizonyosan naocsám is megfigyelte már, hogy a kéményseprőket sohse szokás közelebből szem-figyre venni. Pedig van kéményseprő fiatal, öreg, sovány, kővér alacsony, magas, de az mind egy

AZ IPAROS

Megjelenik minden pénteken.

Előfizetési ára egész évre intézményeknek és nagy cégeknek 1000 lei, félévre 500 lei. Iparosoknak egész évre 300 lei, félévre 150 lei, negyedévre 75 lei.

Hirdetések négyzetcentiméterre 4 lei. Éves köteteknél árengedmény.

Redacția și administrația — Szerkesztőség és kiadóhivatal — Redaktion und Administration:

Arad, Caminul Industrișilor — Iparos Otthon.

Adóhátralék miatt nincs csődeljárás

Anghele Peles kereskedőnek a kincstárral szemben tartozásai voltak, melyeket nem tudott megfizetni. Erre a kincstár közegei eddig ismeretlen eljárásához folyamodtak, amennyiben a kereskedelmi bíróságnál pert indítottak a kereskedő ellen és a csődeljárás megnyitását kérték.

Arra hivatkoztak, hogy a kincstári követelések azon követelések sorába tartoznak, melyek alapján a csőd elrendelhető. A törvényszék teljes egészében visszautasította a kincstár közegének okfejtését és kimondotta, hogy adótartozás miatt senki ellen sem lehet a csődot megnyitni.

— Szigorúan ellenőrzik a kontáriparosokat. Az arad-i munkafelügyelőre rendkívül fontos utasítás érkezett a munkaügyi minisztériumtól az engedély nélkül dolgozó iparosok ellenőrzése ügyében. A munkafelügyelőség város- és megyeszerte szigorú razziákat tart és abban az esetben, ha megállapítja, hogy valamely iparos iparigazolvány nélkül dolgozik, felveszik a kihágási jegyzőkönyvet. Eddig is számos kihágási jegyzőkönyvet vettek fel a kontáriparosok ellen. Az ideérkezett rendelet értelmében nemcsak a kontáriparost, hanem a megrendelőt is megbüntetik, sőt az iparosnál talált szöveget, vagy elkészítés végett átadott bármely más anyagot, elkobozzák.

formán csak kéményseprőnek számít. Mint ahogy az ember ha megijed az uccán, válogatás nélkül, találmányra fordul a sarki rendőrhöz; nem megy a másik sarokig csak azért, mert ott egy vállasabb rendőr posztol. A közfelfogás szerint rendőr: rendőr és kéményseprő: kéményseprő. De ott abban a homályos előszobában meg voltam ijedve és csak akkor láttam, hogy az én kéményseprőm micso-da egy szál as, erős ember volt. Annyi lettem volna én csak neki, mint egy veréb a sasnak.

Elfulladt a hangom a félelemtől és majdnem sírvakadtam.

— Mit akar itt? Menjen innen! — mondtam neki.

Note, amint megszólalt, egyszerre eloszlott a félelmem. Azon a remegő hangján rögtön érezni lehetett, hogy jobban meg van ő ijedve, mint én. Ugy hebegett, dadogott, amíg kinyögte a mondanivalóját, olyan szánalmas volt, hogy szinte bizony megsajnáltam. Képzeld, naccsám, ott az előszobában szerelmet vallott nekem. Elmondta, hogy már régóta szemmel tart engem, mindent tud rólam, szeretett volna megismerkedni velem, de sohse kínálkozott rá alkalom. Végre ma délután elszánta magát; nem bánja, lesz ami lesz, megkockáztatta, hogy kidobom, de mégis betolakodott ide.

Hát amint mindezt nagynehezen elmondta, utána olyan kacagás fogott el, hogy nem bírtam magammal. Egy kis jégszekrény állott az előszobában, annak nekidőltem, úgy nevettem pukkadozva. Ő elszörnyedve csak nézett, nézett egy darabig, aztán dühösen kiáltotta:

— Ha szabad kérdeznem, mi van ezen olyan levetni való?

De annyi keserűség volt a hangjában, hogy magam is megijedtem tőle. Szégyenkezve mentegetődtem, hogy ne haragudják, de mégis csak furcsa.

— Mi furcsa? — fűrdött rám majdnem durván.

Hát édes Istenem! Megpróbáltam kimagyarázkodni előtte, amennyire csak lehetett.

— Ne csodálkozzék — mondtam neki —, hogy

A GYERMEK SZAJA.

A mama nagy estélyi ruhában bemegy a hálószobába, hogy kisfiucskájának jóéjszakaát mondjon. A kisfiu jól megnézi édesanyját és ezt kérdezi:

— Hová megy anyuka?

— A színházba, kedves.

— De mama, mi lesz, ha valaki „igy” meglát?

— Október 31-ig folynak le az ipari szakvizsgák. Az új ipartörvény kötelezővé teszi a szakvizsgák letételét, egy külön, erre a célra alakított bizottság előtt. Az arad-i Munkakamara és munkaügyi felügyelőség elkészítette a különleges ipari vizsgáztató bizottságok tagnévsorát, amelyet felterjesztett a munkaügyi minisztériumhoz jóváhagyás végett. Noha a jóváhagyás még nem érkezett le, máris megkezdtek az előkészületeket a vizsgák megtartására, amennyiben október 31-ig történnek a vizsgák. A törvény értelmében ugyanis új segédek csak akkor lehetnek önálló iparosok, ha a szakbizottság előtt leteszik a mestervizsgát. A munkaügyi minisztérium az arad-i munkaügyi hatóságoktól felterjesztett névjegyzéken még annyi módosítást eszközöl, hogy a hivatalból kijelölt tagokat is felveszik a névjegyzékbe. Az iparosság kívánságainak megfelelően ipari szakmák szerint csoportosították a vizsgáztató bizottságokat is, úgyhogy így a vizsgáztatás gyorsan megy majd végbe.

FRANCIA HUMOR.

Mindenütt gazdasági válság van, Franciaországban is.

Egy kávéházban csöng a telefon. A pincér oda-siet. Egy hang kérdezi:

— Ott van Dupont ur?

A pincér nyomban felel:

— Nincs itt, kérem.

A drót másik végén a kérő elmul:

— Szóval, ön ismeri Dupont urat? Hiszen nem is szokott önhöz járni.

— Nem, — válaszolt a pincér. — Nem ismerem őt.

— Hát akkor honnan tudja, hogy nincs a kávéházban?

— Egyszerűen, kérem, — felel a pincér. —

Egyelőre egy vendég sincs a kávéházban.

Aradi Polgári Jótékony Egyesület

Halálesetet Segélyező Csoportja.

Directiunea Grupelor de Ajutorare în caz de deces a Reuniunii Civile de Binefacere din Arad prin această comunicare cu asociații, că cotizațiunile de deces sunt scadente până la numărul curent:

Az Aradi Polgári Jótékony Egyesület Halálesetet Segélyező Csoportjai Igazgatósága ezúton közli a tagjaival, hogy a halálózási járulékok a következő sorszámokig esedékesek:

In Grupa I. Csoportban: Bogdán Szetozar 852, Iosif Gyurkovits József 853.

In Grupa II. Csoportban Iosif Gyurkovits József 943.

Aradi Iparosok Temetkezést Segélyező Csoportja

Directiunea Grupelor de Ajutorare în caz de deces a Reuniunii Civile de Binefacere din Arad face cunoscut membrilor cări sunt în restanță cu cotizațiunile lor, să achite restanțele lor, în interesul lor propriu, fiindcă în conformitatea §-ului 14 și 15 din statute calitatea lor de membri respire automatic, adică dacă membrul decedează între timp, nu se poate acorda ajutorul. Cotizațiunile sunt scadente după următorii membri decedați:

Az aradi Iparosok Temetkezést Segélyező Csoportja igazgatósága értesíti a csoport azon tagjait, akik halálózási járulékaikkal hátralékban vannak, azt saját érdeklükben rendezzék, mert a csoport szabályzatának 14. és 15-ik §-a értelmében tagsági joguk automatic megszűnik, azaz, ha a tag közben elhal, a segély nem folyósítható.

A fizetés a következő elhunyt tagjaink után esedékes:

In grupa A. csoportban 937 sen. Ioan id. Lan-nert János. 939. soj. lui Andrei Kiss Andrásné.

In Grupa B) csoportban 930. Ioan Feil János.

Köszönetnyilvánítás.

Hálásan megköszönöm az Arad-i Iparosok Temetkezést Segélyező Csoportjának, hogy szeretett apám elhalálózásakor 10.000 lei összegű temetkezési segélyt minden levonás és késedelem nélkül folyósított és ezzel bánatomban, az anyagi gondoktól mentesített, miért is barátainak és ismerőseimnek ajánlom ezen humánus intézetet.

Arad, 1936. október 22.

FEIL FERENC.

elfogott a nevetés, de nekem eddig még sohse jutott eszembe, hogy a kéményseprő is lehet szerelmes. Az én képzeletemben eddig a kéményseprő valami az emberi társadalmon kívül élő exotikus lény volt eddig; úgy gondoltam, hogy a kéményseprő külön születik kéményseprőnek; már amikor a világra jön, olyan kormos, olyan fekete.

Ő csak nézett rám hosszan azzal a villogó szemefehérével, hogy a hátamba állott: tőle a borzongás. Egy szót se szólt, csak nézett, nézett, aztán sarkon fordult, kiment a folyósóra és úgy becsapta maga után az ajtót, hogy az egész ház megrendült tőle. Én pedig visszamentem a szobába, hogy folytassam a munkámat. De nehezen ment, nagyon rosszul éreztem magam; bántott, hogy ilyen keserűséget okoztam neki. Egy kis baborás sejtetem is nyugtalanított. Azt mondják, hogy a kéményseprő szerencsét hoz. Talán módjában is áll, hogy bosszút álljon a szerencsémén, amiért olyan kiméletelelül megsértettem.

Körülbelül egy óra elteltével megint csöngettek. Most egy elegáns, magas, szőke fiatalember állott a folyósón; de nem olyan volt, mint azok az ügynökök, akik sorra be szoktak csöngetni az ismeretlen lakásokba, inkább olyan ünnepélyes volt, mint aki most megy első vizitre. Biztosra vettem, hogy eltévesztette az ajtószámot és a kéménylason kiszóltam hozzá, hogy ki keres. Ő megemelte a kalapját és illedelmes hangon válaszolta, hogy ő az előbb illetlenül viselkedett, nem lett volna szabad köszönet nélkül elrohannia és azért jött, hogy legalább utólag bocsánatot kérjen a modortalanságáért.

Akkor meresztettem csak nagyra a szememet bámulatomban! Képzeld, naccsám, a kéményseprő volt, de szépen kimosakodva, vasárnapi ruhájába öltözködve. De úgy nem hasonlított ebben az alakjában a kéményseprőhöz, mint ahogy az ékszer nem hasonlít a tokjához. Próbáltam emlékezetemben valami picurka azonos vonást fölidézni, de csudák-csudájára még a hangja is mintha egész más lett volna most.

Bebocsátottam a szobába, leültem és hosz-

szasan elbeszélgettünk. Elmondta, hogy az apja jó-módu kéményseprőmester, sok segéddel dolgozik és bárha ő egyetlen fiu, az apja kívánságára ő is „pick auf” kezdte a mesterséget. Ha eljön majd az ideje, csakis így fogja tudni átvenni az apja cégét. Különben ő is jól érzi magát a munkájában, nem is cserélné föl semmiféle más mesterséggel sem.

Meg még sok mindenről elbeszélgettünk... hiszen képzelheti, naccsám. Bevárt, amíg a mamám hazajött, utána is ott maradt: jó sokáig, alig akaródzott neki elmenni.

Azután a vasárnapjait velünk töltötte, szabályosan megkérte a kezemet; az apja eleinte az orrát fintorgatta, de azért ingyen lakást adott a házában és amikor a kisleány megszületett (mert leány hál' Istennek, én mindig így kívántam!), én lettem az ő legkedvesebb gyermeke.

Hát így volt. És mondhatom, hogy senki más asszonyal se cserélnék. Én látom, hogy hogy van van másutt. A férj ha elmegy hazulról, előbb kiöltözködik, kiborotválkozik szépen, magára szedi, ami szeretetreméltósága csak van, aztán amikor hazajön, gyorsan leveti magáról a finom ruhát és a finom modort, mindent. Az én uram ellenkezőleg odakünn az egész világ számára kormos, fekete ar-ou kéményseprő. Még csak eszembe se juthat a féltékenykedés; még csak arra se gondolhatok, hogy csak úgy pajkosságból megcsipked egy-egy nő-személyt, aki véletlenül az útjába vetődik. Ugyan! Hát hol az a fehérceled, aki eltűrné, hogy hozzányuljon azzal a füstös kezével! De otthon bezzeg, mindig ki van mosakodva, ki van öltözködve szépen és az mind nekem, csakis énnekem szól.

Megfogadtam, hogy a leányomat is csak kéményseprőhöz adom, ha majd megnő. Meggyőződés, hogy minden nő boldog lehetne, ha kéményseprő lenne a férje. Dehát — sajnos — a kéményseprő kevesebb, mint a nő. Ezért van — amint hal-lom — annyi boldogtalan asszony a világon.